

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

VÁCLAV HEBKÝ

5. ročník

STANOVY BANKY

Diplomová práce

Vedoucí práce: JUDr. Petr Liška, LL.M.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 29. srpna 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. srpna 2011

Václav Hebký

Poděkování

Děkuji panu JUDr. Petru Liškovi, LL.M. za odborné vedení diplomové práce, jakož i za řadu podnětných myšlenek a připomínek.

Obsah

Úvod	6
1. Pojem banka.....	8
2. Pojem stanovy a jejich funkce.....	10
3. Náležitosti stanov	12
4. Obligatorní náležitosti stanov.....	13
4.1. Obchodní firma.....	13
4.2. Sídlo.....	14
4.3. Předmět podnikání a účast banky v jiných osobách.....	14
4.4. Základní kapitál	16
4.5. Obecně k akciím banky	16
4.6. Prioritní akcie a omezení hlasovacího práva akcionářů banky	17
4.7. Počet hlasů spojených s akcií a splacení emisního kursu akcií.....	17
4.8. Svolaání valné hromady, působnost valné hromady a způsob rozhodování na valné hromadě	18
4.9. Obecně k orgánům banky.....	20
4.10. Statutární orgán a vedoucí zaměstnanci banky	21
4.11. Dozorčí rada	23
4.12. Výbor pro audit	23
4.13. Rezervní fond	25
4.14. Rozdělení zisku a úhrada ztráty.....	27
4.15. Zvyšování, snižování základního kapitálu	28
4.16. Specifické obligatorní náležitosti stanov banky.....	29
4.16.1. Organizace, struktura, pravomoc a působnost orgánů a pravomoc zaměstnanců banky při sjednávání bankovních obchodů.....	29
4.16.2. Organizační struktura společnosti Komerční banka, a.s.	32
4.16.3. Organizační struktura společnosti PPF banka, a.s.....	33
4.16.4. Zhodnocení úpravy struktury a organizace obou bank	34

4.16.5. Řídící a kontrolní systém.....	34
4.16.6. Organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve stanovách společnosti Komerční banka, a.s.	36
4.16.7. Organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve stanovách společnosti Česká spořitelna, a.s.	36
4.16.8. Srovnání úpravy organizačního zajištění řídicího a kontrolního systému obou společností.....	38
5. Fakultativní náležitosti stanov.....	39
6. Podmíněně obligatorní náležitosti stanov.....	42
7. Neplatnost stanov.....	43
8. Změna stanov	46
8.1. Procedura změny stanov.....	49
Závěr	52

Úvod

Historie bank sahá daleko do historie, konkrétně do středověké severní Itálie. V této oblasti se postupně rozvíjel obor podnikání dnes známý pod termínem bankovníctví. Toto označení pochází z italského slova „banco“, kterým byly označovány lavice nebo stoly severoitalských bankéřů, na kterých měli vyskládané různé druhy tehdejšího oběživa. Pokud nemohli bankéři dostát svým závazkům, byla jim lavice rozlámána („banco rotto“ – od toho slovo bankrot)¹. Zvýšená poptávka po finančních službách a pohyb kapitálu v důsledku průmyslové revoluce poté nasměrovala vývoj bankovníctví do podoby, v jaké jej známe dnes. Banky lze ale po celou dobu jejich vývoje ve své ekonomické v podstatě charakterizovat jako obchodníky s penězi².

Po tomto krátkém historickém nástinu bych rád uvedl některé důvody výběru tématu z této oblasti českého právního řádu. Hlavním důvodem je, že ačkoli v současném světě mají banky nezastupitelnou roli v životě každé fyzické i právnické osoby, není tématu stanov bank v literatuře věnována přílišná pozornost. Přitom stanovy jsou tím nejdůležitějším dokumentem pro fungování každé banky stejně jako každé jiné akciové společnosti a bez okolků je lze nazvat „ústavou banky“. Dalším důvodem výběru tématu je specifická právní úprava, jež je důsledkem zásadní role bank v dnešním světě. Základním principem právní úpravy podnikání v bankovním sektoru je transparentnost fungování jednotlivých subjektů, jež společně s dohledem centrální banky směřuje k hlavnímu cíli, kterým je stabilita bankovního sektoru. Stabilní bankovní sektor je životně důležitý pro fungování ekonomiky celého státu³.

Cílem této práce je blíže rozebrat nejprve stanovy banky obecně jako stanovy akciové společnosti a poté se dále zaměřit na rozdíly, jež stanovy banky odlišují od

¹ HANÁK, Ondřej. *Kapitola 17. Banky a spořitelny*. In ELIÁŠ, Karel; BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava; POKORNÁ, Jarmila, a kol. *Kurs obchodního práva: Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 497-498. ISBN 80-7179-391-4

² KOTÁB, Petr. *Kapitola XXII. Subjekty finančního trhu*. In BAKEŠ, Milan; KARFÍKOVÁ, Marie; KOTÁB, Petr; MARKOVÁ, Hana, a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 472. ISBN 978-807400-801-6.

³ KOTÁB, Petr, op. cit. v pozn. 2, s. 480

stanov „klasické“ akciové společnosti. Proto v případě, že na stanovy banky jsou v určitých aspektech kladeny specifické požadavky, tyto skutečnosti v práci uvádím a to včetně příkladů, jež obsahují platné stanovy některých bank a dále též uvádím, některé možnosti, jež podle mého názoru pro řešení dané problematiky připadají v úvahu.

Práce je rozdělena na osm kapitol. V první a v druhé kapitole se zaměřuji na vymezení základních termínů této práce a to na pojem banka v českém právním řádu a dále na vymezení pojmu stanovy v českém právním řádu.

V další kapitole pojednám o členění stanov dle náležitostí. Nejprve podrobněji rozeberu obligatorní náležitosti stanov, tak jak je uvádí ustanovení § 173 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Obchodní zákoník“) a v další části náležitosti vyžadované jednotlivými ustanoveními zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Zákon o bankách“). V závěru této kapitoly provedu komparaci ustanovení stanov dvou významných bank týkající se jejich řídicího a kontrolního systému. Toto srovnání jsem si vybral, jelikož organizační zajištění řídicího a kontrolního systému je pro stanovy banky náležitostí povinnou a specifickou.

Po těchto obligatorních náležitostech se v další kapitole zmíním o náležitostech fakultativních, jejich případném dělení a dále uvedení jednotlivých příkladů takovýchto ustanovení ve stanovách bank. Další kapitolu pak věnuji náležitostem stanov, jež bývají nazývány podmíněně obligatorními.

Sedmá kapitola bude pojednávat o problematice neplatnosti stanov.

V poslední kapitole se zaměřím na otázky týkající se změny stanov bank. Nejprve na to, co vše lze subsumovat pod pojem změna stanov a poté analyzuji proceduru změny stanov, jak s ohledem na úpravu obsaženou v Obchodním zákoníku či Zákoně o bankách, tak s ohledem na úpravu této problematiky ve stanovách některých bank.

V závěru provedu komplexní shrnutí tématu. V neposlední řadě též uvedu vlastní názory na problematiku právní úpravy, zejména na její pozitivní přínos či naopak případné nedostatky. Stručně zhodnotím i práci s prameny.

Při práci s právními předpisy a stanovami jednotlivých bank jsem vycházel ze znění textů k 17. březnu 2011.

1. Pojem banka

První ze základních pojmů této práce je pojem banka. Tento pojem je definován v ustanovení § 1 Zákon o bankách a to pro účely tohoto zákona. Jiné zákony by tedy mohly definovat a užívat pojmu banka zcela jinak.

Zákon o bankách definuje banku jako právnickou osobu, která má formu akciové společnosti sídlící v České republice⁴ a jež se zabývá specifickými činnostmi uvedenými v tomto zákoně, a to:

- přijímáním vkladů od veřejnosti, a
- poskytováním úvěrů a dále
- která k těmto činnostem má speciální oprávnění nazývané se bankovní licence.

Výše uvedené činnosti jsou nazývány hlavní bankovní činností, jež je součástí bankovního monopolu⁵. V případě, že by banka tyto činnosti vůbec neprovozovala, mohla by v tomto případě Česká národní banka v rámci bankovního dohledu banku sankcionovat a to včetně odejmutí bankovní licence⁶. Pro úplnost lze uvést, že přijímání vkladů od veřejnosti je výlučnou činností banky, na rozdíl od poskytování úvěrů, jež je činností nevýlučnou a kterou mohou provozovat i jiné subjekty než banky, např.: tzv. společnosti spotřebitelského úvěru, zastavárny či státní agentury pro podporu podnikání⁷. Banka může též vykonávat další činnosti v oblasti finančních trhu, tzv. vedlejší bankovní činnosti, v případě, že tyto činnosti jsou uvedeny v bankovní licenci.

Dále je třeba uvést, že bankovní činnosti mohou též vykonávat zahraniční subjekty a to za podmínek uvedených v ustanovení § 5 a následujících Zákona o bankách.

Na tomto místě bych si dovilil uvést, že do přijetí novely Zákona o bankách č. 41/2011 Sb. ustanovení § 1 uvádělo, že: „...bankou se rozumí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost...“ Rozdíl oproti v současnosti účinnému znění je ten, že dříve ustanovení hovořilo o právnické osobě

⁴ dle ustanovení čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti lze požadavek právní formy rozšířit o evropskou akciovou společnost (SE)

⁵ KOTÁB, Petr, op. cit. v pozn. 2, s. 473-474.

⁶ KARFÍKOVÁ, Marie. Kapitola V. Státní dozor a finanční kontrola. In cit. v pozn. 2 s. 55.

⁷ KOTÁB, Petr, op. cit. v pozn. 2, s. 474.

založené jako akciová společnost, zatímco nyní mluví přímo o akciové společnosti. Důvodová zpráva k výše uvedené novele Zákona o bankách u změny tohoto ustanovení o konkrétním důvodu mlčí, pouze uvádí, že došlo k transpozici evropských předpisů. Lze si tedy položit otázku, zda dříve bylo podle tohoto ustanovení možné, aby bankou byla právnická osoba, která byla původně založena jako akciová společnost, ale později došlo ke změně její právní formy. Na tuto otázku je třeba odpovědět záporně, protože takový výklad ustanovení by byl v rozporu se smyslem a účelem daného ustanovení. Zákonodárce zcela jistě neměl v úmyslu regulovat právní formu banky jen při založení banky jako právnické osoby, ale zcela určitě po celou dobu jejího působení jako banky a pro tento účel vybral jako nejvhodnější právní formu akciovou společnost. Literatura zabývající se právní formou banky, vždy jasně vykládala toto ustanovení tak, že: „zákon neumožňuje bankovní podnikání v jiné právní formě, nežli je akciová společnost“⁸.

⁸ KOTÁB, Petr, op. cit. v pozn. 2, s. 474.

2. Pojem stanovy a jejich funkce

Jelikož Zákon o bankách předepisuje pro banku povinně formu akciové společnosti, je základním dokumentem upravujícím založení banky zakladatelská smlouva či zakladatelská listina a fungování banky je upraveno stanovami⁹. Toto rozdělení do dvou dokumentů je kritizováno odbornou právní veřejností jako nadbytečné.¹⁰ Funkci společenské smlouvy, tak jak ji znají ostatní obchodní společnosti, plní zakladatelská smlouva (listina) spolu se stanovami¹¹. Zakladatelská smlouva (listina) vymezuje především budoucí obraz společnosti, práva a povinnosti zakladatelů a řeší další otázky související se vznikem společnosti. Dnem vzniku společnosti ztrácí společenská smlouva (listina) na právním významu a zásadní dokumentem se tímto okamžikem stávají stanovy¹².

Co se týče samotného vymezení termínu „stanovy“ z hlediska právního úkonu lze uvést, že stanovy právní teorie považuje za smlouvu sui generis¹³. K tomuto názoru se přiklání i tuzemská judikatura¹⁴. Pro úplnost lze uvést, že stanovy jsou smlouvou sui generis i dle zahraniční literatury¹⁵ a též dle Evropského soudního dvora¹⁶. Na druhé straně lze oprávněně namítat, že tím, že stanovy mohou být v případě české akciové společnosti měněny na valné hromadě dvoutřetinovou většinou, dochází k porušování principu smluvní volnosti. „*Princip smluvního konsensu je tedy naprosto racionálně doplněn většinovým principem*“,¹⁷ a to z hlediska funkčnosti institutu akciové společnosti v právním řádu.

⁹ ustanovení § 162 odst. 2 Obchodního zákoníku a ustanovení §163 odst. 1 písm. i) Obchodního zákoníku.

¹⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 2. díl. 2. vydání. Praha: Linde, 1998. s. 360 či DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 58. ISBN 978-80-7357-430-7.; či ELIÁŠ, Karel, *Kapitola 11. Akciová společnost*. In cit. v pozn. 1, s. 277.

¹¹ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo: Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006. s. 50. ISBN 80-7357-164-1.

¹² ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 11, s. 51 či též ELIÁŠ, Karel. op. cit. v pozn. 10 s. 278

¹³ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 11, s. 52 či KRÍŽ, Radim, *Část II. Vznik akciové společnosti*. In. DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; ČECH, Petr; KRÍŽ, Radim. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 69. ISBN 978-80-7179-587-2.

¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. srpna 2003 ve věci sp. zn. 29 Odo 146/2003.

¹⁵ PATAKYOVÁ, Mária, a kol. *Obchodný zákoník. Komentár*. 3. Aktualizované vydanie. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 490 ISBN 978-80-7400-314-1 či HAMILTON, W. R., *Corporations*. Third Edition. St. Paul: West Publishing Company, 1992. s. 168 ISBN 0-314-00741-5.

¹⁶ rozhodnutí ve věci C-214/89, Powell Duffryn plc v. Wolfgang Petereit ze dne 10. března 1992.

¹⁷ HEJDA, Jan. *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*. Praha : Linde, 2006. s. 12. ISBN 80-7201-585-0.

Dále ke stanovám, jelikož mají charakter právního úkonu, patří neodmyslitelně otázka jejich závaznosti a účinnosti.

Závaznost stanov, vzhledem k jejich smluvnímu charakteru, vyplývá z právní zásady pacta sunt servanda¹⁸.

U otázky účinnosti stanov je třeba primárně odlišit založení a vznik společnosti. Při dodržení zákonné procedury uzavření zakladatelské smlouvy dochází k založení společnosti a stanovy již neexistují jako návrh, ale jako uzavřená smlouva sui generis. Od tohoto okamžiku se stávají stanovy účinnými, nikoliv však vůči třetím osobám, ale zavazují pouze společnost a jednotlivé akcionáře. Pro podpoření tohoto závěru lze uvést, že v případě zápisu společnosti do obchodního rejstříku již Obchodní zákoník pracuje s postupy a pravidly uvedenými ve stanovách, např. v ustanovení § 175 odst. 2 nebo v ustanovení § 171 odst. 1 písm. c). Pro úplnost je třeba uvést, že před vznikem společnosti nebude možné využít některá ustanovení stanov. Po vzniku společnosti, zápisem do obchodního rejstříku, nabývají stanovy účinnosti vůči třetím osobám¹⁹.

Funkčně jsou stanovy základním právním a organizačním dokumentem společnosti. Mají klíčový význam pro organizační strukturu společnosti, pro vnitřní postupy mezi jednotlivými orgány společnosti či pro vymezení vzájemných práv a povinností mezi společností a jejími akcionáři.

¹⁸ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 14.

¹⁹ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 15.

3. Náležitosti stanov

Obchodní zákoník a v případě banky též Zákon o bankách vymezují otázky, jež musí stanovy vždy řešit, tedy obligatorní náležitosti stanov. Základ obligatorních náležitostí stanov nacházíme konkrétně v ustanovení § 173 odst. 1 Obchodního zákoníku a v ustanoveních § 8 až § 10 Zákona o bankách. Některé další náležitosti stanov, převážně však fakultativní povahy, pak výslovně uvádí další ustanovení Obchodního zákoníku. Je třeba si však povšimnout, že některé z těchto fakultativních náležitostí se za určitých okolností stávají náležitostmi obligatorními. O těchto ustanoveních bude pojednáváno v kapitole 6. věnující se podmíněně obligatorním náležitostem stanov.

„Úprava stanov se ovšem může vydat i směry, na něž Obchodní zákoník nepamatuje, jelikož i pro stanovy platí pravidlo ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod“²⁰. Na druhé straně je třeba zmínit, že z tohoto důvodu nemůže znění stanov přirozeně jít proti zákonným zákazům a příkazům²¹.

²⁰ ELIÁŠ, Karel. op. cit. v pozn. 10 s. 279.

²¹ Např. kdyby stanovy upravovaly druh akcií, jež zákon nezná.

4. Obligatorní náležitosti stanov

Při rozboru obligatorních náležitostí stanov budu vycházet z pořadí, jež uvádí ustanovení § 173 odst. 1 Obchodního zákoníku, s důrazem na specifičnosti úpravy stanov bank, a poté v další kapitole připojím obligatorní náležitosti stanov vyžadované ustanoveními § 8 až 10 Zákona o bankách.

Obsah stanov specifikuje banku v několika směrech. Předně musí být specifikována banka jako akciová společnost, tedy právnická osoba včetně její zvláštní entity, proto stanovy určí právní formu, sídlo a účel²².

Stanovy často právní formu nevymezují výslovně, ale vyplývá z obchodní firmy, která obsahuje obligatorní dodatek ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 Obchodního zákoníku.

4.1. Obchodní firma

Na tomto místě bych se blíže zastavil u obchodní firmy banky. Na obchodní firmu je třeba primárně aplikovat obecnou úpravu ustanovení § 8 a následujících Obchodního zákoníku, jež obsahují vymezení obchodní firmy, základní pravidla pro tvorbu obchodní firmy, její přechod a ochranu. Zákon o bankách v ustanovení § 3 pak tuto obecnou úpravu doplňuje.

Zákon o bankách slova „banka“ a „spořitelna“ (včetně překladů a slov odvozených) v obchodní firmě právnické osoby speciálně chrání tak, že jej ve své obchodní firmě nesmí používat subjekt, který nedisponuje bankovní licenci. Zákon o bankách připouští z této ochrany dvě výjimky. První se vztahuje na právnické osoby, jejichž obchodní firma není způsobilá, třebaže obsahuje slovo „banka“ či „spořitelna“, vyvolat u veřejnosti zdání, že jde o subjekt, jenž disponuje bankovní licenci.²³ Zákaz používat výše uvedená slova v obchodní firmě či názvu se dále nevztahuje na subjekty, jež jsou zavedeny zákonem²⁴ nebo mezinárodní smlouvou.²⁵ Pro úplnost je třeba uvést,

²² ELIÁŠ, Karel. op. cit. v pozn. 10 s. 279.

²³ Např. krevní banka atd.

²⁴ např. zákon 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrových družstvech

²⁵ MATAJ, Jiří. In BARÁK, Josef. a kol. *Zákon o bankách: Komentář a předpisy souvisící*. Praha: Linde, 2003. s. 31-32. ISBN 80-7201-418-8.

že stávající právní úprava nijak institucionálně nerozlišuje, je-li v obchodní firmě použito slova „banka“ či naopak „spořitelna“²⁶.

4.2. Sídlo

Další základní náležitostí stanov je sídlo banky. Problematiku sídla upravuje obecně pro všechny právnické osoby ustanovení § 19c zákona č. 40/1964, Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 20. července 2009 však došlo k zásadní změně koncepce sídla. Povinnost právnické osoby určit sídlo adresou, kde sídlí správa a kde se s právnickou osobou může stýkat veřejnost, jež dle praxe zcela jasně nasvědčovala koncepci materiální pojetí sídla²⁷, byla vypuštěna. Byla tak otevřena otázka výkladu právní úpravy sídla vzhledem k této změně. Právní praxe dospěla k názoru, že došlo k návratu k formálnímu pojetí. Avšak česká právní úprava se zcela nepřiblížila právní úpravě některých států, kde je možné umístit společnost „do schránky“, jelikož: *„Obchodní zákoník v ustanovení § 37 odst. 2 požaduje pro zápis sídla doklad k užívání prostor. Z tohoto lze odvodit požadavek, aby registrovanému sídlu odpovídal reálný prostor uvnitř existující budovy, který je k užívání způsobilý a je k takovému užívání fakticky i právně určený a společnosti k němu svědčí užívací právo“*²⁸. Na závěr bych uvedl, že Zákon o bankách speciální úpravu sídla banky neobsahuje.

4.3. Předmět podnikání a účast banky v jiných osobách

Obligatoční náležitostí stanov je předmět podnikání. V případě banky vymezuje předmět podnikání bankovní licence, v níž má banka povoleny obě hlavní bankovní činnosti dle ustanovení § 1 odst. 2 Zákona o bankách, bez jejichž vykonávání by se pojmově nemohlo jednat o banku. Ustanovení § 1 odst. 3 Zákona o bankách pak umožňuje bance vykonávat další vedlejší bankovní činnosti v případě, že je má banka

²⁶ HANÁK, Ondřej. op. cit. v pozn. 1, s. 498.

²⁷ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol., *Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 253 ISBN 978-80-7400-108-6.

²⁸ ČECH, Petr; DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana. Právní důsledky změny koncepce sídla. *Obchodněprávní revue*. 2010, 2. ročník, 4/2010, s. 100 a následující. ISSN 1213-5313.

povoleny v licenci. Pokud je třeba k této činnosti povolení podle zvláštního zákona, je třeba předtím, než je taková činnost povolena bance v licenci, získat toto povolení²⁹.

Předmět podnikání banky v ustanovení § 1 odst. 4 Zákona o bankách je omezen tak, že banka nesmí vykonávat jiné činnosti než ty, které má povoleny v licenci, s výjimkou činností, jež vykonává pro jiné subjekty, pokud souvisejí se zajištěním jejího provozu nebo provozu jí ovládaných bank, finančních institucí a podniků pomocných služeb.

Jiným subjektem dle gramatického výkladu může být i subjekt bankou neovládaný. To umožňuje bance provozovat činnosti související s racionálním využitím majetku, např. provoz závodního stravování atd. Je obtížné vymezit hranici, jejíž překročení je již klasifikováno jako neoprávněné podnikání. Sporné příklady je třeba posoudit ad hoc. V souladu s principem transparentnosti by tyto jiné činnosti nad rámec bankovní licence měly být zapsány v obchodním rejstříku³⁰. Takto má v obchodním rejstříku zapsány jako předmět podnikání další činnosti Komerční banka a.s.³¹.

Na vymezení pojmů „ovládání“ se aplikuje ustanovení § 66a Obchodního zákoníku. Mimo této obecné úpravy, upravuje další otázky nabývání podílů v jiných právnických osobách a další majetkové či jiné účasti banky v jiných právnických osobách ustanovení § 17 a § 17a Zákona o bankách. Zákona o bankách v ustanovení § 17a dále vymezuje pojem „kvalifikovaná účast“, což je na rozdíl od „ovládání“ dle Obchodního zákoníku speciální úprava účasti banky na jiné osobě. Kvalifikovaná účast vzniká v důsledku získání přímého nebo nepřímého podílu na základním kapitálu nebo hlasovacích právech osoby o velikosti alespoň 10%, anebo která bance umožňuje vykonávat významný vliv na řízení osoby³².

²⁹ například činnost obchodníka s cennými papíry dle ustanovení zákona § 5 a následující zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Zákon o podnikání na kapitálovém trhu“).

³⁰ MATAJ, Jiří, op. cit. v pozn. 25, s. 24.

³¹ Komerční banka, a.s., se sídlem Praha 1, Na Příkopě 33 čp. 969, PSČ 114 07, IČO: 453 17 054 (dále též „Komerční banka, a.s.“), obchodní rejstřík Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1360, údaje platné k 13. červnu 2011.

³² Tato definice byla do Zákona o bankách zavedena zákonem č. 230/2009 Sb., kterým byla sjednocena definice kvalifikované účasti v souladu se zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Kromě sjednocení v Zákoně o bankách došlo ke sjednocení v dalších předpisech, např. v zákoně č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrových družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

4.4. Základní kapitál

Čtvrtou obligatorní náležitostí stanov je výše základního kapitálu. Ustanovení § 4 odst. 1 Zákona o bankách stanoví, že minimální výše základního kapitálu akciové společnosti, jež žádá o udělení bankovní licence, musí činit 500 000 000 Kč. Tento požadavek původně nebyl přímo v Zákoně o bankách, ale v opatření České národní banky. S ohledem na značný význam tohoto požadavku byl přesunut přímo do zákona³³.

Dalším požadavkem Zákona o bankách oproti obecné úpravě akciové společnosti je, že základní kapitál, minimálně ve výši dle předchozího odstavce, musí být tvořen peněžitými vklady.

Česká národní banka při řízení o udělení bankovní licence také posuzuje původ a složení základního kapitálu, a to s důrazem na zabránění vstupu „špinavých peněz“ (peněz z trestné činnosti) do bankovního podnikání³⁴.

4.5. Obecně k akciím banky

Základní kapitál banky je rozvržen na akcie. Stanovy musí obsahovat všechny údaje, jež pro specifikaci akcií požaduje Obchodní zákoník, tj. podobu, formu, druh, jmenovitou hodnotu a počet akcií, které tvoří základní kapitál. Zákon o bankách v ustanovení § 20 odst. 1 a 2 obecnou úpravu týkající se akcií modifikuje. Akcie banky mohou být vydány pouze v zaknihované podobě, pokud je s nimi spojeno hlasovací právo. Logickým výkladem tak lze dospět k závěru, že pokud s akciemi není spojeno hlasovací právo, je možno je vydat v listinné podobě³⁵. V důsledku stanovení povinné zaknihované podoby pro akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo, je Česká národní banka schopna kontrolovat akcionářské složení a osoby, které na banku vykonávají vliv prostřednictvím hlasovacího práva spojeného s akcií. Česká národní banka je totiž dle ustanovení § 20a odst. 8 Zákona o bankách oprávněna kdykoliv požádat centrálního deponitáře (dříve Středisko pro cenné papíry) o výpis z emise akcií banky s uvedením všech vlastníků akcií banky.

³³ MATAJ, Jiří, op. cit. v pozn. 25, s. 35.

³⁴ MATAJ, Jiří, op. cit. v pozn. 25, s. 35.

³⁵ HANÁK, Ondřej, op. cit. v pozn. 1, s. 505.

4.6. Prioritní akcie a omezení hlasovacího práva akcionářů banky

Banka jako každá akciová společnost může emitovat akcie kmenové a prioritní. Zákon o bankách stanoví, že s prioritními akciemi banky není spojeno hlasovací právo, ani v případě, že tak stanoví Obchodní zákoník³⁶. Jde o nemožnost výkonu hlasovacího práva dle ustanovení § 186c, odst. 1 písm. d) Obchodního zákoníku³⁷. Prioritní akcie má ve stanovách mezi českými bankami upravena společnost Česká spořitelna a.s.³⁸ K dalšímu omezení akcionářských práv, konkrétně práva účastnit se valné hromady a práva požadovat svolání mimořádné valné hromady dojde v případě, kdy si akcionář nevyžádá souhlas České národní banky dle ustanovení § 20 odst. 3 Zákona o bankách, nutný k nabytí kvalifikované většiny, posílení či snížení kvalifikované většiny přes určité procentuální hranice či nabytí takového podílu, který akcionáři umožní banku ovládat. K dalšímu případu omezení dochází v případě, kdy působení osoby s kvalifikovanou účastí na bance je na újmu řádnému a obezřetnému podnikání banky. Česká národní banka pozastavuje akcionáři všechna výše uvedená akcionářská práva ve správním řízení. Omezení akcionářských práv je v tomto případě praktičtější, jelikož institut neplatnosti úkonu je pro tyto případy nevhodný, neboť v případě dalších prodejů akcií by zneplatnění celého řetězce právních úkonů nebylo prakticky možné, vzhledem za situace, kdy dochází k obchodům pomocí automatizovaných obchodních systémů³⁹.

4.7. Počet hlasů spojených s akcií a splacení emisního kursu akcií

S otázkou akcií souvisí i další obligatorní náležitost stanov spočívající v určení počtu hlasů spojených s akcií. V případě, kdy by banka vydala akcie o různé jmenovité hodnotě, upraví stanovy počet hlasů k té které výši jmenovité hodnoty. Musí být však dodrženo pravidlo stanovené ustanovením § 180 odst. 2 Obchodního zákoníku, které neumožňuje změnit poměr hlasů odchylně od zákona, který přiděluje hlasy akcionářům podle jejich podílu na základním kapitálu. Jedinou výjimkou z toho pravidla je dle

³⁶ ustanovení § 159 odst. 3 Obchodního zákoníku.

³⁷ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 101 či též ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš, a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13.vydání. Praha: C.H.Beck, 2010. s. 671. ISBN 978-80-7400-354-7.

³⁸ Česká spořitelna, a.s., se sídlem, Praha 4, Olbrachtova 1929/62, PSČ 140 00 IČO: 452 44 782, zapsaná v obchodním rejstříku, který vede Městský soud v Praze, oddíl B, vložka 1171 (dále též "Česká spořitelna a.s."); Článek 5 odst. 4 stanov, úplné znění ze dne 7. října 2009, www.csas.cz.

³⁹ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 101.

poslední věty výše uvedeného ustanovení možnost ve stanovách upravit nejvyšší možný počet hlasů, jednoho akcionáře a to i s možností rozšíření na jím ovládané osoby. Toto ustanovení značně ztěžuje nebo dokonce zcela znemožňuje ovládnutí společnosti⁴⁰. Toto ustanovení se však ve stanovách českých bank vzhledem k napojení do silných finančních skupin a nutnosti ovládnutí banky nevyskytuje.

Stanovy též v souvislosti s akciemi musí dle Obchodního zákoníku obsahovat určení způsobu splacení emisního kursu. Obchodní zákoník ve výše uvedeném ustanovení stanoví minimální rozsah splacení emisního kursu akcie ve výši 30% jmenovité hodnoty akcie a dále lhůtu pro splacení nesplacené části emisního kursu akcie do jednoho roku od upsání. Stanovy mohou tyto povinnosti zpřísnit. Tato ustanovení však nemají v případě banky relevanci, poněvadž proto, aby akciová společnost získala bankovní licenci, musí prokázat dle ustanovení § 4 odst. 5 písm. b) Zákona o bankách, že základní kapitál je zcela splacen.

4.8. Svolení valné hromady, působnost valné hromady a způsob rozhodování na valné hromadě

S akcionářskými právy souvisí i další obligatorní náležitost stanov a to způsob svolání valné hromady. Jelikož valná hromada rozhoduje o nejzávažnějších otázkách společnosti, Obchodní zákoník obsahuje zcela podrobnou úpravu svolání valné hromady. Tato úprava bývala značně rigidní, v současnosti, vzhledem k trendu uvolňování, tomu již tak není. Obchodní zákoník sice i tak obsahuje dostatek nutných formálních náležitostí, které je třeba splnit ke svolání valné hromady, ale již neurčuje pouze jednu cestu, jak těmto náležitostem dostat.

V důsledku novel došlo například k vypuštění povinného uveřejnění oznámení na valnou hromadu v celostátně vydávaném deníku, ale stačí jiné vhodné uveřejnění určené stanovami. Obchodní zákoník tedy odpovídá, za splnění této náležitosti uveřejnění přenáší na společnost a již rigidně neupravuje způsob, kterým k tomuto dochází. Nyní je tedy možné, aby stanovy určily internetovou stránku, na níž bude oznámení uveřejněno⁴¹. Tuto možnost má ve stanovách upravena Komerční banka, a.s., která uveřejňuje oznámení o konání valné hromady na svých internetových stránkách,

⁴⁰ ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 600.

⁴¹ Např. existují i specializované stránky pro tento účel - www.valnehromady.cz.

na úřední desce v sídle banky a na stránkách londýnské burzy⁴². Česká spořitelna, a.s. na druhé straně oznámení o konání valné hromady dle stanov i tak uveřejňuje v celostátním deníku, konkrétně v Hospodářských novinách⁴³. U bank, jejichž akcie mají formu akcií na jméno, se neuveřejňuje oznámení o konání valné hromady, ale dochází k zasílání pozvánky na valnou hromadu dle ustanovení § 184a odst. 2 Obchodního zákoníku. Obchodní zákoník v tomto ustanovení přímo určuje, že pozvánka na valnou hromadu má být zaslána na adresu sídla nebo bydliště uvedeného v seznamu akcionářů.

Co se týče samotné účasti akcionářů na valné hromadě a povinností banky před jejím konáním, uvedl bych zde ustanovení § 20 a odst. 3 Zákona o bankách, které stanovuje bance povinnost předložit České národní bance šest dní před konáním valné hromady výpis akcionářů z emise akcií banky k sedmému dni před konáním valné hromady. Česká národní banka ve výpise označí akcionáře, kterým byl pozastaven výkon akcionářských práv v souladu s ustanovením § 20a odst. Zákona o bankách či výpis ze seznamu akcionářů z emise akcií banky schválí. Dále může Česká národní banka ve výpise označit ty osoby, u kterých ve smyslu výše uvedeného ustanovení Zákona o bankách nově shledala důvod pozastavení akcionářských práv. Toto rozhodnutí má účinky předběžného opatření dle správního řádu a zároveň je úkonem, jímž je zahájeno správní řízení⁴⁴. Zákon o bankách v poznámce pod čarou však stále chybně odkazuje na starý správní řád, tj. zákon č. 71/1967 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Na závěr bych uvedl, že pokud je banka emitentem cenných papírů, s nimiž je obchodováno na regulovaném trhu je povinna zveřejňovat další informace. To souvisí i se svoláváním a konáním valné hromady. Úpravu zveřejňování dalších informací obsahují v těchto případech ustanovení § 120 a následující Zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

⁴² ustanovení § 9 stanov společnosti Komerční banka, a.s., úplné znění ze dne 29. dubna 2010, sbírka listin obchodního rejstříku Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1360, číslo listiny B 1360/SL 133, NZ 1340/2010.

⁴³ Článek 9 stanov společnosti Česká spořitelna, a.s.; na valné hromadě konané dne 20. dubna 2011 však došlo ke změně formy akcií a v důsledku toho i ke změně stanov.

⁴⁴ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 108.

Kromě svolání pak musí stanovy upravit působnost valné hromady. Ta je vymezena především v ustanovení § 187 odst. 1 Obchodního zákoníku⁴⁵ a též dalšími zákony⁴⁶. Dále mohou další otázky, jež patří do působnosti valné hromady, vymezit stanovy. Valná hromada akciové společnosti, tj. i banky si nemůže, na rozdíl od valné hromady společnosti s ručením omezením, aťhovat rozhodování o určité otázce, ale může rozhodovat pouze o otázkách, které jí svěřují zákony nebo stanovy.⁴⁷

Stanovy též musí obsahovat způsob rozhodování valné hromady. Obchodní zákoník upravuje způsob rozhodování v jednotlivých otázkách, tak že stanoví minimální počty hlasů pro přijetí daných usnesení. Stanovy však mohou určit vyšší počty hlasů. Této možnosti mezi bankami využila například společnost Raiffeisenbank a.s., se sídlem Praha 4, Hvězdova 1716/2b, PSČ 140 78, IČO: 492 40 901, zapsaná v obchodním rejstříku, který vede Městský soud v Praze, oddíl B, vložka 2051 (dále též „Raiffeisenbank a.s.“), jež si v Článku 6 odst. 4 svých stanov upravila, že pro přijetí usnesení na valné hromadě je třeba dvoutřetinové většiny platně odevzdaných hlasů přítomných akcionářů, pokud zákon nebo stanovy v jiných člancích nestanoví jinak⁴⁸.

4.9. Obecně k orgánům banky

Základní povinně vytvářené orgány banky jsou valná hromada, představenstvo (statutární orgán), dozorčí rada a výbor pro audit. Co se týče dalších orgánů banky, tak stanovy musí stejně jako u povinných obsahovat určení počtu členů orgánu banky, vymezení jejich pravomoci a působnosti a způsobu rozhodování. Část třetí Zákona o bankách obecnou úpravu v Obchodním zákoníku týkající se těchto otázek dále rozvádí.

Pro úplnost uvádím, že o valné hromadě jsem se věnoval v předchozí kapitole.

⁴⁵ dalšími ustanovení Obchodního zákoníku, jež vymezují působnost valné hromady, jsou například ustanovení § 381 odst. 5 a odst. 6 při potvrzení členů orgánů, dále § 68 odst. 8 při rozhodování o zrušení společnosti s likvidací a další.

⁴⁶ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách o obchodních společnostech, ve znění pozdějších předpisů, svěřuje valné hromadě rozhodování o ve věcech přeměn či zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí, ve znění pozdějších předpisů, svěřuje valné hromadě některá rozhodnutí souvisejících s nabídkou převzetí.

⁴⁷ ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 678 či DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 66. ISBN 978-80-7357-430-7 uvádí, že v případě rozšíření působnosti valné hromady se jedná patrně o nejdůležitější fakultativní náležitost stanov.

⁴⁸ Sbírnka listin obchodního rejstříku Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 2051, číslo listiny B 2051/SL 95, stanovy společnosti.

4.10. Statutární orgán a vedoucí zaměstnanci banky

Zákon o bankách v ustanovení § 8 odst. 1 nepoužívá termínu představenstvo, ale obecného termínu statutární orgán. Statutární orgán musí mít vždy alespoň tři členy. Zákon o bankách z důvodu speciality vylučuje možnost úpravy dle ustanovení § 194 odst. 3 Obchodního zákoníku.

Stanovy musí povinně dle ustanovení § 173 odst. 1 písm. g) Obchodního zákoníku obsahovat určení délky funkčního období představenstva, ale v případě, že stanovy neurčí funkční období člena statutárního orgánu, je funkční období dle ustanovení § 194 odst. 1 věta čtvrtá Obchodního zákoníku pět let. Lze polemizovat, zda je v případě představenstva určení délky funkčního období opravdu obligatorní náležitostí, když Obchodní zákoník stanoví subsidiární pravidlo, pro případ, že stanovy funkční období neurčují⁴⁹. Já se přikláním k názoru, že jde o vadu stanov. Ale podle mého názoru jde o vadu, která nemá vliv na určení platnosti jakéhokoliv ustanovení stanov a jedná se pouze o vadu formálního charakteru bez praktických dopadů.

Úpravu rozhodování představenstva obsahuje ustanovení § 194 odst. 4 Obchodního zákoníku. Představenstvo rozhoduje většinou hlasů určenou ve stanovách, jinak většinou všech hlasů⁵⁰. Dále je stanoveno, že každý člen představenstva má jeden hlas. Toto výslovné určení je reakcí na dřívější praxi některých akciových společností, které pod tlakem silných akcionářů zařazovaly do stanov ustanovení, jež přidělovala členům představenstva různý počet hlasů⁵¹.

Dále je ustanovení § 8 Zákona o bankách stanoví povinnost, aby členy statutárního orgánu (představenstva) byly pouze vedoucí zaměstnanci banky. Kdo se rozumí vedoucím zaměstnancem banky, pak definuje ustanovení § 4 odst. 5 písm. d) Zákona o bankách. Jedná se o osoby, které v bance vykonávají řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a působnost určená stanovami. Vedoucí zaměstnanec však nemusí vykonávat svoji funkci pouze na základě pracovní smlouvy dle zákona č. 262/2006 Sb.,

⁴⁹ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 11, s. 239, i přesto uvádí, že jde o vadu stanov naproti tomu KŘÍŽ, Radim. op. cit. v pozn. 13, s. 75 uvádí ustanovení § 194 odst. 1 Obchodního zákoníku o určení funkčního období členů představenstva jako příklad fakultativní náležitosti stanov.

⁵⁰ Nastává zde tak obdobná situace jako v případě určení délky funkčního období člena představenstva, Obchodní zákoník obsahuje v případě neurčení subsidiární pravidlo, i přesto že určení způsobu rozhodování je obligatorní náležitostí stanov.

⁵¹ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 11, s. 236.

zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, ale i na základě jiné smlouvy⁵². Dřívější požadavek, aby vedoucí zaměstnanec byl osobou vykonávající řídicí funkce na základě pracovní či jiné smlouvy, byl vypuštěn zákonem 230/2009 Sb. Důvodová zpráva k tomuto zákonu uváděla, že vypuštěním toho sousloví pouze dochází k rozšíření požadavků na způsobilost dle § 4 odst. 5 písm. d) i na osoby, které vykonávají řídicí funkce z jiného titulu než smlouvy. Mohlo by se tak jednat například i osoby, které by vykonávaly řídicí funkce na základě neplatné smlouvy, tj. bez právního titulu.

Požadavkem, aby členy představenstva byly pouze vedoucí zaměstnanci, je sledováno především zkvalitnění řízení banky, jelikož členy představenstva mohou být pouze osoby, které jsou s problematikou banky v každodenním styku, mají přímý kontakt s problémy banky, podílejí se na jejich řešení a mohou z titulu svých řídicích funkcí předcházet vzniku těchto problematických situací. Dále jsou tyto osoby detailně seznámeny s fungováním banky, její obchodní strategií a politikou. Jde o významný předpoklad kvalitního plnění řídicích funkcí představenstva. Tento požadavek je také významný z hlediska bankovního dohledu, kdy je posuzována odborná způsobilost a občanská bezúhonnost osob ve vedení banky, jak v licenčním řízení, tak kdykoliv během existence banky. Česká národní banka může kdykoliv, kdy shledá nedostatky v kvalitách osob, které jsou vedoucími zaměstnanci banky, žádat výměnu těchto osob a to v souladu s § 26 odst. 1 písm. a) Zákona o bankách⁵³.

Zákon o bankách stanovuje neslučitelnost některých funkcí nejen člena statutárního orgánu, ale i jakéhokoliv jiného zaměstnance banky a to z důvodu jednoznačného soustředění na činnost banky. Především nesmí být zaměstnanec nebo člen statutárního orgánu členem statutárního orgánu nebo dozorčího orgánu jiné právnické osoby, která je podnikatelem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 Obchodního zákoníku. Zákon o bankách z tohoto zákazu stanoví výjimky, a to především v případech, kdy je angažovanost členů statutárního orgánu nebo zaměstnanců v orgánu jiné právnické osoby žádoucí⁵⁴. Jde především o orgány jiné banky, která je součástí stejného konsolidačního celku, dozorčí orgán právnické osoby ovládané bankou, orgány organizátora regulovaného trhu a orgány podniku pomocných služeb. Dále jde o členství v orgánech bytového družstva či jiné podobné osoby. Poslední výjimka

⁵² ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 715.

⁵³ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 62-63.

⁵⁴ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 64.

nesouvisí s činností bank, ale má zřejmý sociální charakter. Ke změně výjimek z výše uvedeného zákazu došlo opět už jednou zmiňovaným zákonem č. 230/2009 Sb. Jak uváděla důvodová zpráva k tomuto zákonu, do té doby platné a účinné stanovení výjimek bylo zcela nedostatečné a celá úprava měla pro povinné osoby značně omezující charakter.

4.11. Dozorčí rada

Dalším orgánem banky je dozorčí rada. Zákon o bankách na rozdíl od statutárního orgánu u dozorčí rady počet členů nijak neupravuje. Je tedy plně použitelná úprava v ustanovení § 200 Obchodního zákoníku, dle které musí mít dozorčí rada minimálně tři členy, nebo jakýkoliv jiný počet členů, ale vždy dělitelný třemi. Pokud má společnost více než padesát zaměstnanců volí podle ustanovení § 200 odst. 1 Obchodního zákoníku jednu třetinu členů dozorčí rady zaměstnanci. Stanovy mohou určit vyšší počet členů volených zaměstnanci, nikdy ne však více než jich volí valná hromada.

Funkční období dozorčí rady určují stanovy a nesmí být, obdobně jako u představenstva, delší než pět let. Na rozdíl od ustanovení upravujícího funkční období představenstva neobsahuje Obchodní zákoník při absenci určení délky funkčního období člena dozorčí rady ve stanovách žádné subsidiární pravidlo. Dále ustanovení § 200 odst. 2 Obchodního zákoníku uvádí, že funkční období prvních členů dozorčí rady po vzniku společnosti je jeden rok.

Na způsob rozhodování dozorčí rady se dle ustanovení § 200 odst. 3 Obchodního zákoníku použije přiměřeně ustanovení o rozhodování představenstva, tj. ustanovení § 194 odst. 4 Obchodního zákoníku.

4.12. Výbor pro audit

Každá banka jako subjekt veřejného zájmu musí nově zřizovat orgán nazývaný se výbor pro audit, a to dle úpravy obsažené v zákoně č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Zákon o auditorech“)⁵⁵. Z této povinnosti však pro banky a další finanční instituce stanoví ustanovení § 44 odst. 6 Zákona o auditorech

⁵⁵ Zákon o auditorech je výsledkem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES ze dne 17. května 2006 o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek.

výjimku a to v případě, že jde o subjekt, jehož cenné papíry nejsou obchodovány na regulovaném trhu, či jehož počet zaměstnanců, obrat nebo bilanční suma nepřesahuje stanovené limity. Působnost výboru pro audit v tomto případě pak vykonává dozorčí rada banky.

Zákon o auditorech upravuje výbor pro audit v jediném paragrafu a zcela opomíjí další otázky týkající se například členství výboru pro audit. S ohledem na to, že Zákon o auditorech v ustanovení § 44 odst. 1 stanoví, že se jedná o orgán subjektu veřejného zájmu, lze na něj přiměřeně aplikovat ustanovení § 66 Obchodního zákoníku, upravující členství v orgánech společností. Dle ustanovení § 66 odst. 2 se vztah mezi společností a členem orgánu řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě. Každý člen výboru pro audit je z tohoto důvodu povinen při výkonu funkce postupovat s odbornou péčí, naproti tomu člen představenstva nebo dozorčí rady je povinen vykonávat svoji funkci „pouze“ s péčí řádného hospodáře, a to dle ustanovení § 194 odst. 5 Obchodního zákoníku.

Výbor pro audit má dle ustanovení § 44 odst. 1 věta první Zákona o auditorech tři členy, nebo více, pokud tak stanoví stanovy. Další věta ustanovení § 44 odst. 1 je problematická, jelikož uvádí, že nejméně jeden člen výboru pro audit musí být nezávislý na auditované osobě a mít potřebné zkušenosti v oblasti účetnictví a auditu. Pojetí nezávislosti v Zákoně o auditorech je úzké ve srovnání se zahraničními úpravami⁵⁶ a neodpovídá účelu zřízení výboru pro audit. Bylo by v takovém případě o mnoho lepší, kdyby o nezávislosti člena pro výbor český zákonodárce mlčel, stejně jako to učinil zákonodárce německý nebo francouzský.⁵⁷

Stejně tak ani požadavek odbornosti nebyl transponován zcela vhodně, poněvadž není zcela přesný a neobsahuje výslovně prvek úrovně dosaženého vzdělání. Ze znění ustanovení nevyplývá, že tříletá praxe musí být získána živnostenským způsobem, při kterém je vzdělání v oboru vyžadováno či výkonem auditora s auditorským oprávněním dle Zákona o auditorech⁵⁸.

⁵⁶ ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, 2. ročník, 8/2010, s. 229. ISSN 1213-5313 - např. Belgie, Slovensko nebo Rakousku přímo v zákoně vymezily důvody, pro něž nelze považovat člena výboru pro audit za nezávislého.

⁵⁷ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 56, s. 229.

⁵⁸ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 56, s. 229.

Další problematickým pravidlem je, že Zákon o auditorech v ustanovení § 44 odst. 2 umožňuje, aby členové výboru pro audit byly zároveň členy dozorčího orgánu. Tato možnost oslabuje pozici výboru pro audit a vzhledem k jeho funkci jej někteří autoři nepovažují za vhodný. Tato možnost je motivována nedostatkem osob vhodných a ochotných plnit poměrně odborně náročné úkoly, které zákon členům výboru pro audit stanoví⁵⁹. Na druhé straně existují i názory, dle kterých by výbor pro audit měl být součástí dozorčí rady, jelikož dle současné úpravy nezapadá do organizační struktury obchodní korporace⁶⁰.

Z obecného ustanovení § 66 odst. 4 Obchodního zákoníku pak plyne i způsob rozhodování výboru pro audit, pokud stanovy neurčí jinak. Výbor pro audit je dle tohoto ustanovení schopen se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina členů a pro přijetí usnesení je zapotřebí souhlasu většiny přítomných členů. Na tomto místě bych též upozornil na ustanovení Článku 10 odst. 4 stanov společnosti Raiffeisenbank a.s.⁶¹, jež uvádí, že způsob rozhodování je upraven v Jednacím řádu výboru pro audit. Je otázkou, zda takovýto odkaz na vnitřní předpis je možný, když ustanovení § 66 odst. 4 Obchodního zákoníku výslovně uvádí, že odlišný způsob rozhodování musí uvádět stanovy. Dle mého názoru tento postup možný není a je třeba aplikovat obecné ustanovení § 66 odst. 4 Obchodního zákoníku.

Otázce vymezení pravomoci a působnosti statutárního orgánu banky, dozorčí rady banky a výboru pro audit banky se budu věnovat komplexně při rozboru organizace a struktury banky, včetně vymezení pravomoci a působnosti jednotlivých orgánů, vedoucích zaměstnanců a dalších subjektů.

4.13. Rezervní fond

Další obligatorní náležitostí je stanovení způsobu tvorby rezervního fondu. Obchodní zákoník v ustanovení § 217 vymezuje pouze zákonnou povinnost za určitých okolností rezervní fond vytvářet a dále jej ve stanovené výši doplňovat než dosáhne

⁵⁹ KRÁLÍČEK, Vladimír. *Zákon o auditorech: Komentář*. Wolter Kluwer: Praha, 2009. s. 71. ISBN 978-80-7357-464-2.

⁶⁰ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 56, s. 226.

⁶¹ Stanovy společnosti Raiffeisenbank a.s. jsou součástí sbírky listin obchodního rejstříku v Praze, oddíl B, vložka 2051, listina č. B 2051/SL 95.

minimální hranice stanovené Obchodním zákoníkem. Stanovy mohou tento minimální rámec respektovat nebo jej přizpůsobit konkrétním podmínkám a nastavit přísnější podmínky tvorby rezervního fondu⁶². Pravidlům pro tvoření rezervního fondu je třeba ve stanovách věnovat pozornost, neboť společnost se od těchto pravidel může odchýlit, jen pokud to zákon dovoluje⁶³. V případě bank je třeba uvést, že rezervní fond dle dikce Obchodního zákoníku nemá takový vliv jako u jiných společností. Je to způsobeno právní úpravou, která bance stanoví další povinnosti tvorby finančních rezerv⁶⁴ a jejichž přiměřenost je pravidelně a důsledně kontrolována Českou národní bankou. Dále stát prostřednictvím speciálních fondů kryje rizika některých bankovních obchodů, aby neschopnost banky dostát svým závazkům neohrozila ekonomickou bezpečnost státu⁶⁵. Z těchto důvodů proto ani v účinných stanovách českých bank nedochází k fakultativnímu odklonu a ustanovení stanov pouze opisují ustanovení Obchodního zákoníku.

Pokud by stanovy neobsahovaly pravidla tvorby povinného rezervního fondu, byly by neplatné a banka by neměla být zapsána do obchodního rejstříku⁶⁶.

I když dle doslovného znění ustanovení § 217 odst. 2 Obchodního zákoníku o použití rezervního fondu rozhoduje představenstvo, je třeba uvést, že rozhodování o použití rezervního fondu s ohledem na ustanovení § 187 odst. 1 písm. f) Obchodního zákoníku je svěřeno valné hromadě^{67;68}. K tomuto bych uvedl, že ale například Článek 25 odst. 3 stanov společnosti PPF banka a.s., se sídlem Praha 6, Evropská 2690/17, PSČ 160 41, IČO: 471 16 129, zapsané v obchodním rejstříku, který vede Městský soud v Praze, oddíl B, vložka 1834 (dále též „PPF Banka“), uvádí, že o použití rezervního fondu rozhoduje představenstvo po předchozím souhlasu dozorčí rady⁶⁹.

⁶² HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 24.

⁶³ DĚDIČ, Jan, *Část VIII. Změny základního kapitálu a rezervní fond*. In cit. v pozn. 13, s. 591.

⁶⁴ Například povinné minimální rezervy dle opatření č. 2/2003 Věstníku České národní banky, kterým se na základě zmocnění dle ustanovení § 15 Zákona o bankách stanoví minimální výši likvidních prostředků a minimální povinné rezervy bank.

⁶⁵ Např. Fond pojištění vkladů či Garanční fond obchodní s cennými papíry.

⁶⁶ DĚDIČ, Jan, op. cit. v pozn. 62, s. 591.

⁶⁷ ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 809

⁶⁸ Obdobně výklad ustanovení § 196 a odst. 5 Obchodního zákoníku v rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. dubna 2009 ve věci sp. zn. 29 Cdo 33276/2008.

⁶⁹ Sběrka listin obchodního rejstříku Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1834, číslo listiny B 1834/SL 98 - NZ 289/2011.

4.14. Rozdělení zisku a úhrada ztráty

Spolu s rezervním fondem souvisí i další nutná náležitost stanov a tou je určení způsobu rozdělení zisku a úhrady ztráty. „Stanovy musí obsahovat všechny způsoby rozdělení zisku nebo uhrazení ztráty, a to taxativním výčtem, nikoliv pouze demonstrativním výčtem za užití například slova „zejména“. Pokud by totiž stanovy nemusely obsahovat výčet všech možností a valná hromada by mohla rozhodnout jakkoliv jinak, pak by uvedení způsobu rozdělení zisku nebo úhrady ztráty nemělo ve stanovách smysl“⁷⁰. Banka je při rozdělení zisku omezena ustanovením § 67 Obchodního zákoníku upravujícího ve spojení s ustanovením § 217 Obchodního zákoníku tvorbu rezervního fondu ze zisku společnosti. Dále je limitována ustanovením § 178 Obchodního zákoníku o omezeních výplaty zisku akcionářům akciové společnosti a též stanovami, které by dle předcházející věty měly taxativně uvádět všechny způsoby rozdělení zisku.

Osoby, jež se podílí na rozdělení zisku lze rozdělit na tři skupiny. První skupinou, která se může podílet na rozdělení zisku, jsou akcionáři banky, mezi které je zisk rozdělen ve formě dividendy určené valnou hromadou banky. Akcionáři, kteří mají prioritní akcie, obdrží i tzv. prioritní dividendu. Druhou skupinou, která se může podílet na zisku, je představenstvo a dozorčí rada, u nichž po schválení valnou hromadou dochází k výplatě tzv. tantiémy dle ustanovení § 178 odst. 3 Obchodního zákoníku⁷¹. Třetí skupinou jsou zaměstnanci, kteří v případě, že stanovy tuto možnost obsahují, se mohou v souladu s ustanovením § 178 odst. 4 Obchodního zákoníku podílet na zisku banky. Zákon, který by dle znění ustanovení § 178 odst. 4 Obchodního zákoníku tuto možnost vyloučil, dosud nebyl vydán⁷².

Kromě rozdělení zisku mezi akcionáře, jednotlivé členy orgánů banky a zaměstnance může být rozdělen i do jiných fondů určených stanovami nebo převeden na ovládající osobu dle ustanovení § 190a Obchodního zákoníku. Dále je možné jej nechat jako nerozdělený. Použití zisk na úhradu předcházejících ztrát není v případě

⁷⁰ KRÍŽ, Radim. op. cit. v pozn. 13, s. 71.

⁷¹ ŠTEGLOVÁ, Ivana. *Část VII. Orgány akciové společnosti*. In cit. v pozn. 13, s. 425-426.

⁷² ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 589.

banky možné, protože banka nemůže ponechat ztrátu neuhrazenou, jak bude uvedeno níže⁷³.

Ztrátu banky lze hradit z jakéhokoliv fondu ve vlastním kapitálu banky, ze zisku nebo snížením základního kapitálu banky.

Banka na rozdíl od jiných akciových společností v návaznosti na ustanovení § 23 odst. 2 Zákona o bankách nemůže ztrátu ponechat jako neuhrazenou. Toto ustanovení dále stanoví, že úhrada ztráty je možná pouze z vlastních zdrojů banky, tedy při nedotknutelnosti vkladů klientů banky⁷⁴. Pokud valná hromada banky o úhradě ztráty nerozhodne, Česká národní banka v rámci dohledu uplatní opatření k nápravě dle ustanovení § 26 Zákona o bankách. Ustanovení § 26 odst. 1 písm. f) Zákona o bankách dává České národní bance v případě neuhrazené ztráty ve výši 20 % a více vlastního kapitálu možnost rozhodnout o snížení základního kapitálu banky. Toto rozhodnutí se nezapisuje do obchodního rejstříku, ani se nijak nezveřejňuje v Obchodním věstníku. Do obchodního rejstříku se zapíše až snížení základního kapitálu a tento zápis má konstitutivní účinek. Způsob a přesný rozsah snížení základního kapitálu stanoví Česká národní banka v samotném rozhodnutí a ke snížení se primárně použijí vlastní akcie a zatímní listy, které má banka v držení⁷⁵.

Valná hromada pak vzhledem k charakteru banky jako akciové společnosti nemůže zavázat akcionáře k úhradě ztráty, nelze však vyloučit, aby se akcionáři podíleli na jejím uhrazení dobrovolně⁷⁶.

4.15. Zvyšování, snižování základního kapitálu

Úprava způsobu zvyšování a snižování základního kapitálu je též obligatorní náležitostí stanov. Změny základního kapitálu mohou mít dvě základní podoby.

První je označovaná jako efektivní. Výsledkem efektivní změny základního kapitálu je zvětšení nebo zmenšení majetku banky. Banka získá nový majetek anebo sníží svoje závazky.

Druhá podoba je označována jako nominální. Při tomto způsobu nedochází ke změnám majetku společnosti, ale pouze k účetní operaci v pasivech banky. Při

⁷³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. op. cit v pozn. 70, s. 426.

⁷⁴ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 117.

⁷⁵ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 131-132.

⁷⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. op. cit v pozn. 70, s. 426.

nominálním zvýšení se účetně přesunou volné zdroje banky do základního kapitálu banky, ale vlastní kapitál banky se nemění. Obdobně při nominálním snížení dojde k poklesu výše základního kapitálu, ale bez vlivu na vlastní kapitál banky⁷⁷.

Úprava v Obchodním zákoníku je v oblasti změn základního kapitálu ve větší části kogentní, takže dochází k přepisu zákonných ustanovení do textu stanov. Mezi několik možností fakultativního doplnění textu stanov k dané otázce lze například uvést možnost snížit základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním⁷⁸. Další možností je pověření představenstva o rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu dle ustanovení § 210 Obchodního zákoníku. V případě snižování základního kapitálu je třeba uvést, že ke snížení základního kapitálu je potřeba předchozího souhlasu České národní banky, jinak by bylo usnesení valné hromady neplatné. Dále jak bylo podrobněji uvedeno v předchozí kapitole věnující se rozdělení zisku a uhrazení ztráty banky, může přímo Česká národní banka za podmínek ustanovení § 26 odst. 1 písm. f) Zákona o bankách rozhodnout o snížení základního kapitálu banky.

4.16. Specifické obligatorní náležitosti stanov banky

Pro banky zcela specifické obligatorní náležitosti stanov uvádí ustanovení § 9 Zákona o bankách, které obsahuje požadavek, aby stanovy upravovaly detailně organizaci banky, včetně úpravy otázky ústředí a poboček, pravomoc a odpovědnost vedoucích zaměstnanců banky a rovněž oprávnění jednotlivých zaměstnanců jednat jménem banky při sjednávání bankovních obchodů. Dále toto ustanovení stanoví povinnost upravit ve stanovách organizační zajištění řídicího a kontrolního systému banky.

4.16.1. Organizace, struktura, pravomoc a působnost orgánů a pravomoc zaměstnanců banky při sjednávání bankovních obchodů

Zákon o bankách v ustanovení § 9 stanovuje požadavek, aby struktura a organizace byla upravena ve stanovách, bez toho aniž by určoval, jak by organizace banky měla vypadat. To dává bankám možnost upravit si organizaci a strukturu, tak aby

⁷⁷ ELIÁŠ, Karel. op. cit. v pozn. 10 s. 347-348.

⁷⁸ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 26.

odpovídala jejím potřebám a zároveň splňovala s ohledem na specifickou jednotlivé banky, požadavky na transparentnost, která je důležitá pro co nejefektivnější výkon bankovního dohledu⁷⁹.

Základní organizační struktura banky jako akciové společnosti podle českého práva je tvořena dle Obchodního zákoníku a Zákona o auditorech valnou hromadou jako vrcholným orgánem, představenstvem jako statutárním orgánem, dozorčí radou jako kontrolním orgánem a výborem pro audit jako dalším orgánem s převážně kontrolní činností. Vyjma případů upravených v ustanovení § 44 odst. 6 Zákona o auditorech⁸⁰, je toto schéma je společné všem bankám.

Vymezení působnosti valné hromady jsem blíže popsal již v kapitole 4.8. Co se týče představenstva, to má s ohledem na ustanovení § 191 odst. 1 Obchodního Zákonníku tzv. generální jednatelské oprávnění. Představenstvo rozhoduje o všech záležitostech, kromě těch, které svěřuje zákon či stanovy, valné hromadě či dozorčí radě. Z tohoto vyplývá zákaz sdílení rozhodovacích pravomocí s jinými orgány, než je valná hromada a dozorčí rada. Fakultativně vytvořené orgány mohou mít z tohoto důvodu pouze poradní funkci a nemohou se nijak podílet přímo na rozhodování v rámci společnosti⁸¹. Výbor pro audit dosud nemá dle současného znění ustanovení § 44 Zákona o auditorech žádnou rozhodovací pravomoc⁸². Pokud by však zákonodárce chtěl tomuto orgánu přiřknout nějakou rozhodovací pravomoc, bude třeba výše uvedené ustanovení Obchodního zákoníku změnit, aby nedošlo ke konfliktu jednotlivých ustanovení těchto předpisů.

Pokud jde o organizaci a vztah jednotlivých orgánů, tak bych u představenstva na tomto místě zmínil, že některé banky využívají tzv. německý model⁸³, kdy členové představenstva nejsou voleni valnou hromadou, ale dozorčí radou v souladu s ustanovením § 194 odst. 1 věta druhá Obchodního zákoníku. To dává bance větší možnost pružně reagovat na potřeby změn v nejvyšším managementu. Tuto možnost využívají též banky s akciemi kótovanými na regulovaném trhu, jelikož v jejich případech

⁷⁹ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 68.

⁸⁰ ČERNÁ, Stanislava op. cit. v pozn. 56, s. 226

⁸¹ PATAKYOVÁ, Mária. op. cit. v pozn. 15, s. 574.

⁸² KRÁLÍČEK, Vladimír, op. cit. v pozn. 59, s. 71 - na rozdíl od naší úpravy ve Spojených státech amerických zákon Sarbanes – Oxley svěřil konečné rozhodnutí o výběr auditora výboru pro audit.

⁸³ Například společnost Komerční banka, a.s. – ustanovení § 18 jejich stanov, též společnost Česká spořitelna a.s. – Článek 10 odst. 3 písm. u) stanov.

je vzhledem k množství drobných akcionářů každá valná hromada nákladnou záležitostí.

Působnost dozorčí rady vymezuje Obchodní zákoník v ustanoveních § 197 a následujících. Obchodní zákoník nedává možnost přenést na dozorčí radu jinou působnost či z dozorčí rady přenést její působnost na jiné orgány⁸⁴, kromě možností, jež výslovně uvádí Obchodní zákoník. První možností odchýlení je již výše nastíněná možnost, aby dozorčí rada volila členy představenstva. Stanovy také mohou upravit omezení jednatelského oprávnění představenstva tak, že je k určitým typově vymezeným jednáním představenstva třeba souhlasu dozorčí rady či například stanoviska dozorčí rady. Tato omezení však nejsou účinná vůči třetím osobám, jak vyplývá z ustanovení § 191 odst. 2 Obchodního zákoníku a to ani v případě, že by byla zveřejněna, jak lze dovodit z ustanovení § 13 odst. 5 Obchodního zákoníku⁸⁵.

Dalším orgánem banky je výbor pro audit. Působnost výboru pro audit je Zákonem o auditorech jasně rámcově vymezena a nelze ji rozšiřovat a zužovat stanovami. To však nebrání tomu, aby vzhledem ke znění ustanovení § 44 Zákona o auditorech, které využívá obecných termínů, stanovy banky působnost výboru pro audit podrobněji vymezily a upravily⁸⁶.

Dále se však struktura a organizace jednotlivých bank liší. Faktory ovlivňující organizační strukturu bank jsou především jejich velikost, tj. zda se jedná o banku velkou či malou⁸⁷, dále nabízené služby banky, například zaměřením na určité druhy bankovních obchodů⁸⁸, či použití informačních technologií při fungování banky.

Zde bych uvedl několik příkladů vymezení pravomoci a působnosti u konkrétních bank. Vybral jsem si dvě banky, z nichž každá má poněkud odlišné požadavky na organizaci. Jedná se o jednu velkou obchodní banku, poskytující všeobecné bankovní služby a jednu menší obchodní banku se zaměřením na specifickou

⁸⁴ tento zákaz pak výslovně uvádí i ustanovení § 8 odst. 5 Zákona o bankách.

⁸⁵ ŠTEGLOVÁ, Ivana. op. cit. v pozn. 37, s. 702.

⁸⁶ Touto cestou šla Komerční banka a.s., jež v ustanovení § 20a a následující svých stanov poměrně podrobně vymezila působnost výboru pro audit včetně úpravy jeho rozhodování. Česká spořitelna a.s. naopak výboru pro audit věnuje pouze Článek 11a svých stanov a povětšinou pouze opisuje zákonná ustanovení.

⁸⁷ Česká národní banka. *Metodika - Česká národní banka* [online]. 30.5.2011 [cit. 2011-07-19]. Dostupné z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_metodika.html>.

⁸⁸ Například hypoteční banky, investiční banky atd.

klientelu, především finanční instituce, střední a velké podniky a subjekty komunální sféry.

4.16.2. Organizační struktura společnosti Komerční banka, a.s.

Jako velkou banku, u níž chci rozebrat organizaci a strukturu, jsem si vybral společnost Komerční banka, a.s. Jedná se konkrétně o ustanovení § 40 stanov, které je trochu nesystematicky součástí oddílu IX. „*Ustanovení společná, přechodná a závěrečná*“. Toto ustanovení uvádí jako základní organizační dělení rozčlenění na „centrálu“ a „prodejní síť“. Centrála má působnost ve sjednávání s poskytování jednotlivých bankovních produktů a dále v metodickém a koordinačním vedení všech organizačních útvarů banky. Centrále dále náleží oprávnění si dočasně i trvale přisvojit některé záležitosti, jež spadají do působnosti prodejní sítě. Na úrovni centrály mohou dále vznikat bankovní výbory. Otázky zřizování a jejich působnosti řeší představenstvo, personální otázky pak generální ředitel banky.

Prodejní síť se skládá z prodejních míst a útvarů řízení těchto prodejních míst v regionech. Prodejní síť zajišťuje prodej produktů v určených regionech.

Detailnější strukturu banky pak vymezují vnitřní předpisy, jež vydává představenstvo, přičemž musí ale respektovat základní vymezení organizační struktury ve stanovách.

Spolu s organizační strukturou souvisí vymezení pravomoci a odpovědnosti zaměstnanců banky. Ustanovení § 41 odst. 1 stanov společnosti Komerční banka a.s. vymezuje, kdo jsou vedoucí zaměstnanci. Jedná o generálního ředitele, jeho náměstký, výkonné ředitele jednotlivých úseků banky. Toto vymezení jen určuje vedoucí zaměstnance vzhledem k titulu funkce, jež tyto osoby zastávají, jelikož, jak jsem zde již detailně rozebíral v kapitole 4.10., kdo je vedoucím zaměstnancem banky upravuje ustanovení § 4 odst. 5 písm. d) Zákona o bankách. Ustanovení § 41 odst. 2 stanov pak uvádí, kromě jiného, že generální ředitel nemusí být předsedou představenstva. Z toho lze vyvodit, že předseda představenstva obvykle bývá i generálním ředitelem.

Dále toto ustanovení stanov obsahuje podrobnější vymezení působnosti generálního ředitele, když určuje všechny úkoly a činnosti, které vykonává. Ustanovení § 42 stanov společnosti Komerční banka, a.s pak vymezuje pravomoc a odpovědnost ostatních zaměstnanců banky. Toto ustanovení se zaměřuje na vymezení pravomoci a

odpovědnosti při sjednávání bankovních obchodů, které v tomto ustanovení vymezuje jako obchody v rámci předmětu podnikání banky. Obecně lze shrnout, že toto ustanovení pouze stanoví základní zásady s tím, že detailnější úpravu opět obsahují vnitřní předpisy banky. Zaměstnanci především postupují samostatně za účelem dosažení maximálního zisku banky, ale na druhé straně jsou povinni při jednání s klienty chránit dobré jméno banky a oprávněné zájmy klientů i banky samotné a dodržovat pokyny vedoucích či nadřízených zaměstnanců.

Na závěr bych pouze dodal, že původně jsem si vybral úpravu organizace a struktury společnosti Česká spořitelna a.s. Avšak po prostudování stanov jsem zjistil, že stanovy této banky kromě základního vymezení orgánů vyplývajícího ze zákona dále nezacházejí a pouze v Článku 14 vymezují pravomoc a odpovědnost zaměstnanců banky. Proto jsem se rozhodl popsat a blíže rozebrat úpravu organizace a struktury společnosti Komerční banka a.s. v jejích stanovách.

4.16.3. Organizační struktura společnosti PPF banka, a.s.

Jako menší banku, jejíž organizační strukturu bych chtěl popsat, jsem si vybral společnost PPF banka a.s. Organizace a struktura této banky je upravena v ustanovení Článku 31 jejích stanov. Základní strukturu banky tvoří divize, odbory a oddělení. Divize zajišťuje:

- přípravu podkladů pro rozhodování představenstva
- provádění činností tvořících předmět podnikání banky
- koordinaci činností, řízení a kontrola nižších organizačních celků.

Prostřednictvím odborů a oddělení dochází k realizaci záměrů generálního ředitele a jednotlivých divizí, týkajících se odborné činnosti. Vnitřní uspořádání podrobněji upravují vnitřní předpisy banky na základě rozhodnutí představenstva banky.

Pravomoc a působnost vedoucích zaměstnanců upravuje Článek 32 stanov banky. Opět je zde uvedeno, kdo se považuje za vedoucího zaměstnance banky z titulu své funkce. Dle tohoto ustanovení jím jsou generální ředitel a ředitelé jednotlivých divizí. Dále tento článek vymezuje odpovědnost jednotlivých vedoucích zaměstnanců z hlediska nadřízenosti a podřízenosti a též výčet činností a úkolů, jež by z titulu své funkce měli tito zaměstnanci plnit.

Dále ustanovení Článku 33 stanov vymezuje pravomoc a odpovědnost dalších zaměstnanců. Bez nadsázky lze uvést, že tento článek stanov společnosti PPF banka, a.s. je kopií ustanovení § 42 stanov společnosti Komerční banka, a.s.

4.16.4. Zhodnocení úpravy struktury a organizace obou bank

Obě úpravy ve stanovách bank splňují požadavky ustanovení § 9 Zákona o bankách. Obě banky ve svých stanovách jasně a průhledně vymezující základní organizační strukturu s tím, že další podrobnosti logicky ponechávají na svých vnitřních předpisech. Zmíněné úpravy reagují na specifika, jež na organizaci banky klade její zaměření na určitý typ klientely.

Co se týká úpravy srovnání vymezení pravomoci zaměstnanců při sjednávání bankovních obchodů, lze opětovně pouze konstatovat, že obě srovnávaná ustanovení jsou shodná.

Dále bych si na závěr dovilil uvést, že na jednání zaměstnanců při sjednávání bankovních obchodů je třeba aplikovat ustanovení § 15 Obchodního zákoníku, jež se zabývá zákonným zmocněním osob pověřených určitou činností při provozování podniku. Na otázku překročení zmocnění je třeba aplikovat ustanovení § 15 odst. 2 Obchodního zákoníku. Vzhledem k tomuto ustanovení mohou mít ustanovení stanov týkající se vymezení pravomoci zaměstnanců při sjednávání bankovních obchodů omezený vliv vůči třetím osobám.

4.16.5. Řídící a kontrolní systém

V souladu s ustanovením § 9 odst. 1 písm. d) Zákona o bankách je stanovena povinnost, aby stanovy banky upravily organizační zajištění řídicího a kontrolního systému banky. Stanovy nemají upravovat řídicí a kontrolní systém banky jako celek, ale pouze vymezení jeho organizace.

Základní požadavky na řídicí a kontrolní systém obsahuje ustanovení § 8b odst. 1 Zákona o bankách, podrobnější úpravu v souladu s ustanovením § 8b odst. 5 Zákona o bankách, Část třetí vyhlášky České národní banky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších vyhlášek (dále též „Vyhláška“). Zákon o bankách člení

řídící a kontrolní systém na tři základní subsystémy. První subsystém vymezuje základní požadavky na řádnou správu a řízení banky. Tyto požadavky vymezuje ustanovení § 8b odst. 1 písm. a) Zákona o bankách.

První subsystém řídicího a kontrolního systému banky by měl obsahovat:

- zásady a postupy řízení;
- průhledné organizační uspořádání s jasným vymezením působnosti a pravomocí a postupy zajišťující zamezení střetu zájmů a řešení otázky slučitelnosti funkcí;
- systém odměňování osob, jež mají značný vliv na bankou podstupovaná rizika, tak aby systém odměňování odpovídal řádnému a účinnému systému řízení rizik;
- vymezení administrativních a účetních postupů.

Zákon o bankách nehovoří o tom, jakou formou by výše uvedené podmínky měly být upraveny. Nejčastěji se tak děje vnitřním předpisem.

Druhým subsystémem řídicího a kontrolního systému banky je systém řízení rizik. Ten by měl zahrnovat vymezení přístupu banky k rizikům, vytvoření analýzy možných rizik, určení postupů k rozpoznání vyhodnocení, měření, sledování a ohlašování rizik a přijímání opatření k minimalizaci rizik.

Posledním subsystémem dle Zákona o bankách je systém vnitřní kontroly. Součástí tohoto systému je vnitřní audit a pravidelná kontrola souladu všech postupů banky s vnitřními předpisy banky.

Vyhláška pak detailně rozebírá, jak by jednotlivé subsystémy měly vypadat a to tak, že stanoví určité standardy, limity, lhůty pro vypracování zpráv apod. Většina požadavků vychází z předpisů Evropské unie (Evropských společenství).⁸⁹

Pro srovnání jsem si vybral ustanovení stanov, jež se zabývá organizačním zajištěním řídicího a kontrolního systému společnosti Česká spořitelna, a.s. a společnosti Komerční banka, a.s. Jedná se typově i velikostně o podobné banky a tak lze

⁸⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu ve znění pozdějších směrnic nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí ve znění pozdějších směrnic. Vyhláška v poznámce pod čarou k ustanovení § 1 uvádí výčet pramenů evropského práva, jež Vyhláška zapracovává do českého právního řádu

snadno srovnat, jakým způsobem se s povinností upravit řídicí a kontrolní systém vypořádaly.

4.16.6. Organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve stanovách společnosti Komerční banka, a.s.

Organizační zajištění vnitřního řídicího a kontrolního systému upravuje ustanovení § 43 a následující stanov. Ustanovení § 43 stručně vymezuje, co je řídicí a kontrolní systém a to prostřednictvím jeho tří základních subsystemů. Dále ustanovení § 43 odst. 2 stanov určuje, že za zajištění řídicího a kontrolního systému banky odpovídá představenstvo banky. To samo o osobě nevylučuje, aby se na monitoringu, vyhodnocování a případně přípravě návrhů na zlepšení řídicího a kontrolního systému nepodílely jiné orgány, ba naopak. Vzhledem k vymezení působnosti dozorčí rady a výboru pro audit je jasné, že i tyto orgány se budou podílet na tvorbě řídicího a kontrolního systému, ale pouze jako konzultanti bez rozhodovací pravomoci.

Ustanovení § 44 odst. 1 vymezuje vnitřní audit, a to především jeho organizaci. V jeho čele je ředitel vnitřního auditu, který je jmenován představenstvem po předchozím vyjádření dozorčí rady. Dále je tu vymezena interní nezávislost vnitřního auditu tak, že stanovy vymezují orgány banky, které jediné jsou oprávněny zadávat úkoly vnitřnímu auditu.

Další odstavce pak upravuje úkoly vnitřního auditu a to především jako monitorujícího a konzultačního orgánu. Ustanovení § 44 odst. 3 pak vymezuje pravomoci vnitřního auditu. Na tomto místě nebudu uvádět všechny pravomoci, ale pouze bych poznamenal, že vychází ze zásady povinnosti spolupráce orgánů banky s oddělením vnitřního auditu.

4.16.7. Organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve stanovách společnosti Česká spořitelna, a.s.

Článek 21 stanov společnosti Česká spořitelna a.s. nejprve vymezuje, co spadá pod pojem řídicí a kontrolní systém. Na rozdíl od úpravy ve stanovách společnosti Komerční banka a.s. nekopírují stanovy společnosti Česká spořitelna a.s. zákonné dělení, ale uvádí vlastní součásti řídicího a kontrolního systému, které i tak pochopitelně

splňují náležitosti dle Zákona o bankách i dle Vyhlášky. Jednotlivé součásti řídicího a kontrolního systému vymezují stanovy společnosti Česká spořitelna a.s. podrobněji a rozdělují je na pět součástí. Řídicí a kontrolní systém zahrnuje kontrolní prostředí, systém vnitřní kontroly, informace, řízení rizik a monitoring. Z toho vyplývá, že toto ustanovení stanov neupravuje první subsystém řídicího a kontrolního systému a to předpoklady řádné správy a otázky řízení banky. Je to z toho důvodu, že tyto otázky řeší odděleně ve stanovách již ustanovení o orgánech banky a dále ustanovení vymezují působnost a pravomoc zaměstnanců banky. Další detaily upravují vnitřní předpisy.

Následující odstavec hovoří o skutečnosti, že na udržování a vyhodnocování řídicího a kontrolního systému se podílí všechny orgány a zaměstnanci banky. Odpovědnost za vytvoření řídicího a kontrolního systému však nese představenstvo. Stanovy toto neuvádějí v ustanoveních zabývajících se řídicím a kontrolním systémem, ale v ustanovení vymezujícím působnost představenstva, konkrétně v Článku 12 odst. 7 stanov.

Ustanovení Článku 21 stanov upravuje interní audit, konkrétně zřízení útvaru interního auditu, v jehož čele je ředitel interního auditu. Ustanovení Článku 21 odst. 2 pak definuje interní audit jako: „*nezávislá objektivně ujišťující a konzultační činnost, jež je zaměřená na přidávání hodnoty a zdokonalování procesů ve společnosti.*“⁹⁰ Dále je stanovena posloupnost v jakém má ředitel vnitřního auditu povinnost informovat jednotlivé orgány o zjištěných skutečnostech, včetně pravomoci svolat mimořádné zasedání dozorčích orgánů banky. Postavení, úlohu a činnost interního auditu dále rozvádí vnitřní předpis.

Dále ustanovení Článku 21a upravuje výkon funkce compliance. „*Compliance je nezávislá funkce, která informuje příslušné vedoucí zaměstnance o zjištěných nesouladech s právními předpisy a v případě významných nesouladů představenstvo. Dále informuje vedoucí zaměstnance o připravovaných nebo nových právních předpisech a uznávaných standardech týkající se činností společnosti a poskytuje konzultační činnost v oblasti compliance představenstvu a vedoucím zaměstnancům.*“⁹¹

Postavení, úlohu a činnost funkce compliance opět vymezuje vnitřní předpis banky.

⁹⁰ Ustanovení Článku 21 odst. 2

⁹¹ Ustanovení Článku 21a odst. 3

4.16.8. Srovnání úpravy organizačního zajištění řídicího a kontrolního systému obou společností

Stanovy společnosti Komerční banka, a.s. vymezují řídicí a kontrolní systém ve stanovách pouze rámcově. Detailněji upravují pouze vnitřní audit. Naproti tomu stanovy společnosti Česká spořitelna, a.s. vymezují řídicí a kontrolní systém podrobněji, ale stále bez toho, aby zacházely do velkých detailů, jež je vhodné upravit vnitřními předpisy. Úprava ve stanovách společnosti Česká spořitelna, a.s. je ve všech ohledech komplexní a vyvážená a pro nezainteresovanou osobu mnohem přehlednější než úprava ve stanovách společnosti Komerční banka, a.s. Stanovy společnosti Komerční banka, a.s. víceméně kopírují Zákon o bankách a Vyhlášku, kdežto úprava ve stanovách společnosti Česká spořitelna, a.s. je více individuální a zaměřená na konkrétní potřeby banky než na pouhé formální splnění zákonné povinnosti. K tomuto bych na závěr uvedl, že při studiu stanov obou srovnávaných bank byla úprava stanov společnosti Česká spořitelna, a.s. obvykle stručnější než stanovy společnosti Komerční banka, a.s. Vymezení řídicího a kontrolního systému je jednou z výjimek.

5. Fakultativní náležitosti stanov

Obchodní zákoník a další zákony na mnoha místech připouští doplnění stanov o celou řadu náležitostí fakultativních. Otázkou je počet těchto fakultativních náležitostí stanov. Pro srovnání německá právní úprava, konkrétně akciový zákon⁹², připouští odchýlení od zákona pouze v případě, že to zákon výslovně dovoluje. Dále ustanovení tohoto zákona uvádí, že stanovy mohou upravit i další otázky, ale pouze v případě, že zákon pro tuto otázku nemá kogentní úpravu. Fakultativní náležitosti stanov lze obdobně rozdělit na fakultativní náležitosti, na něž sám zákon výslovně upozorňuje⁹³ a na náležitosti, pro které nemá zákon kogentní úpravu a které se zdají pro fungování společnosti potřebnými. Druhá skupina vychází ze zásady soukromého práva s ohledem na ustanovení § 1 odst. 2 Obchodního zákoníku ve spojení s ustanovením § 2 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Občanský zákoník“), že je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno⁹⁴. V důsledku toho není možné úplný katalog fakultativních náležitostí vytvořit⁹⁵. Toto dělení bývá někdy označováno jako pravidelné fakultativní náležitosti (*naturalia negotii*) stanov a nahodilé fakultativní náležitosti (*accidentalia negotii*) stanov⁹⁶.

Základní zákonný rámec pro fakultativní náležitosti stanov vytváří ustanovení § 174 Obchodního zákoníku. V ustanovení § 174 Obchodního zákoníku je připuštěna možnost upravit ve stanovách vydávání různých druhů akcií, pokud zákon takový druh akcií povoluje a dále určení jejich počtu a práv s nimi spojených. Tyto náležitosti vymezující vlastnosti jiného druhu akcií se stávají povinnou náležitostí stanov a jedná se o podmíněně obligatorní náležitosti stanov, jak o nich bude pojednááno v další kapitole. Další fakultativní náležitosti lze nalézt roztroušené po celém Obchodním zákoníku. Na některé fakultativní náležitosti stanov jsem již upozornil v předchozích kapitolách. Na tomto místě uvádím některé další fakultativní náležitosti, jež výslovně uvádí ustanovení Obchodního zákoníku a které obsahují aktuálně účinné stanovy českých bank:

⁹² Aktiengesetz, zák. č. 1085/1965 spolkové sbírky zákonů v platném znění, ustanovení § 23 odst. 5.

⁹³ Činí tak slovy: „...pokud stanovy nestanoví jinak...“ atd.

⁹⁴ PLÍVA, Stanislav. In. cit. v pozn. 37, s. 3.

⁹⁵ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 28-29; též KRŮŽ, Radim. op. cit. v pozn. 13, s. 76.

⁹⁶ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 65 ISBN 978-80-7357-430-7.

- ustanovení § 66 odst. 1 Obchodního zákoníku, který uvádí, že stanovy mohou určit, že v případě odstoupení člena orgánu společnosti postačuje, aby rezignaci člena orgánu projednal orgán, jehož byla odstoupivší osoba členem – například Článek 12 odst. 4 stanov společnosti Česka spořitelna a.s. nebo Článek 7 odst. 10 stanov společnosti Raiffeisenbank a.s.;
- ustanovení § 66 odst. 4 Obchodního zákoníku umožňuje upravit ve stanovách použití prostředků sdělovací techniky při hlasování mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu – ustanovení § 18 odst. 12 stanov společnosti Komerční banka, a.s.;
- ustanovení § 158 odst. 2 Obchodního zákoníku, které uvádí, že stanovy nebo usnesení valné hromady mohou připustit nabývání akcií zaměstnanci společnosti, a to za zvýhodněných podmínek – toto ustanovení by mělo vést k tomu, že zaměstnanci držící akcie by měli být motivováni, aby společnost dosáhla co největšího zisku, na kterém by se podíleli – ustanovení Článku 5 odst. 8 a následující stanov společnosti Česká spořitelna a.s.;
- ustanovení § 156 odst. 2 Obchodního zákoníku, které uvádí, že stanovy mohou provést vyloučení povinnosti vést seznam akcionářů – například Článek 5 odst. 3 stanov společnosti PPF banka a.s. – nevede seznam akcionářů, stanovy určují, že jej nahrazuje výpis z evidence emise akcií vedené centrálním depozitářem;
- ustanovení § 194 odst. 2 Obchodního zákoníku, jež umožňuje, aby představenstvo, případně s odkazem na ustanovení § 200 odst. 3 Obchodního zákoníku, dozorčí rada, v případě kdy počet členů těchto orgánů neklesne pod polovinu, koptovali náhradní členy představenstva, případně dozorčí rady, dokud příslušný orgán nezvolí členy nové – ustanovení Článku 20 odst. 10 stanov společnosti PPF banka a.s.;
- ustanovení § 210 Obchodního zákoníku umožňující určit ve stanovách podmínky pro pověření představenstva rozhodnout o zvýšení základního kapitálu až o jednu třetinu – ustanovení § 31 stanov společnosti Komerční banka a.s.;

- ustanovení § 213b Obchodního zákoníku umožňující, aby stanovy připustily jako způsob snížení základního kapitálu vzetí akcií z oběhu losováním – Článek 4 odst. 3 stanov společnosti Raiffeisenbank a.s.

6. Podmíněně obligatorní náležitosti stanov

V Obchodním zákoníku i v jiných zákonech si lze všimnout ustanovení týkající se obsahu stanov, z nichž nelze vyčíst jednoznačně jejich obligatornost. Jedná se o ustanovení, jež se obligatorními stávají až za splnění určitých podmínek. V literatuře bývají někdy označována jako podmíněně obligatorní ustanovení stanov⁹⁷. V následujících odstavcích bych na některá taková ustanovení, jež by se mohla týkat i bank, upozornil.

Předně bych k podmíněně obligatorním náležitostem stanov uvedl ustanovení § 174 Obchodního zákoníku, o němž jsem se zmínil již v předchozí kapitole.

Další příklad lze nalézt v ustanovení § 220 Obchodního zákoníku, které upravuje dělení likvidačního zůstatku mezi majitele prioritních akcií a akcií ostatních. Dle tohoto ustanovení je nutné ve stanovách za podmínky, že byly vydány prioritní akcie určit, v jakém poměru bude likvidační zůstatek dělen mezi majitele prioritních akcií a majitele ostatních akcií. Jako nejúčelnější se jeví ve stanovách upravit dělení likvidačního zůstatku v tomto případě tak, že likvidační zůstatek bude rozdělen na část, z níž budou plně uspokojeni majitelé prioritních akcií a část zbytkovou pro majitele zbývajících akcií⁹⁸.

Dále například ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Zákon o cenných papírech“), které umožňuje vydat akcie, dluhopisy a jiné cenné papíry jako hromadné listiny nahrazující jednotlivé cenné papíry. Ve třetí větě tohoto odstavce pak Zákon o cenných papírech uvádí, že v souladu s podmínkami určenými emitentem, je majitel oprávněn tuto hromadnou listinu vyměnit za jednotlivé cenné papíry. Tyto podmínky v případě akcií jsou právě podmíněně obligatorní náležitostí stanov⁹⁹.

⁹⁷ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 42.

⁹⁸ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 43.

⁹⁹ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 43.

7. Neplatnost stanov

Jak jsem již uvedl, stanovy jsou považovány za smlouvu a jako u smlouvy je třeba si položit otázku týkající se jejich případné neplatnosti. Nejprve je ale třeba vyřešit otázku, zda lze na stanovy aplikovat obecná ustanovení o neplatnosti právních úkonů dle ustanovení § 37 Občanského zákoníku.

Z ustanovení § 1 odst. 2 Obchodního Zákoníku vyplývá subsidiarita Občanského zákoníku. Z toho lze vyvodit, že lze v jisté míře využít ustanovení Občanského zákoníku, tedy včetně i výše uvedeného ustanovení tohoto kodexu¹⁰⁰.

U stanov se bude posuzovat, zda jako právní úkon, byly v souladu s ustanovením § 37 odst. 1 Občanského zákoníku učiněny svobodně, vážně, určitě a srozumitelně. Dle § 162 odst. 2 Obchodního zákoníku se akciová společnost a tedy i banka zakládá zakladatelskou listinou či zakladatelskou smlouvou. Obligaturní součástí této smlouvy této zakladatelské listiny či smlouvy je dle ustanovení § 163 odst. 1 písm. i) Obchodního zákoníku i návrh stanov. Zakladatelská listina či smlouva musí být dle ustanovení § 57 odst. 1 a odst. 3 Obchodního zákoníku vyhotovena ve formě notářského zápisu, kdy náležitosti právního úkonu osvědčuje notář notářským zápisem dle § 62 a následujících zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád, ve znění pozdější předpisů (dále též „Notářský řád“). Z ustanovení § 186 odst. 6 Obchodního zákoníku ve spojení s ustanovením § 186 odst. 2 odst. 2 Obchodního zákoníku a dále ve spojení s § 187 odst. 1 písm. a) Obchodního zákoníku vyplývá, že musí být o rozhodnutí valné hromady o změně stanov pořízen notářský zápis dle ustanovení § 77 Notářského řádu. V případě, že je jediným zakladatelem právnická osoba či je v době trvání společnosti jeho jediným akcionářem, musí v souladu s judikátem Nejvyššího soudu České republiky¹⁰¹ dojít k rozhodnutí v působnosti jediného akcionáře usnesením statutárního orgánu (např. představenstva), jelikož nejde o právní úkon, ale o rozhodnutí orgánu právnické osoby¹⁰². Toto rozhodnutí musí být učiněno obdobně jako v předchozích případech ve formě notářského zápisu, ale na rozdíl od přecházejících případů jde o notářský zápis dle ustanovení § 80a a následující Notářského řádu.

¹⁰⁰ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 44.

¹⁰¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 3. října 2007 ve věci sp. zn. 29 Cdo 1193/2007.

¹⁰² ČECH, Petr; ŠTENGLOVÁ, Ivana. K rozhodování jediného společníka. *Právní rádce*. 2008, 9, s. 4 a následující. ISSN 1210-4817.

Z toho vyplývá, že při otázce ověřování aspektů platnosti stanov jako právního úkonu hraje klíčovou roli notář¹⁰³. K tomuto je třeba pro úplnost uvést, že ustanovení § 200da odst. 3 zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že rejstříkový soud při zápisu skutečností, jež mají oporu v přiloženém notářském zápise, tento notářský zápis nepodrobuje rozboru z hlediska obsahových, ale pouze formálních. Zde je však třeba upozornit i na odlišnosti týkající se jednotlivých notářských zápisů. Bez dalšího bude oporou pro zápis do obchodního rejstříku pouze notářský zápis dle ustanovení § 62 Notářského řádu a dále notářský zápis dle § 80a Notářského řádu, v němž notář v posudku uvede, že při rozhodnutí byly splněny veškeré potřebné formalities a že rozhodnutí není v rozporu s právními předpisy¹⁰⁴. Při zápisu společnosti do obchodního rejstříku tak rejstříkový soud nebude posuzovat obsah stanov, jelikož toto bude odpovědností notáře. Jinak tomu bude u změny stanov, k níž dochází na základě usnesení valné hromady a jejíž průběh osvědčí notář notářským zápisem dle již zmiňovaného ustanovení § 77 Notářského řádu, ve kterém pouze notář osvědčuje splnění formálních náležitostí pro rozhodování valné hromady, ale už ne obsah jednotlivých usnesení valné hromady.

Dále lze na stanovy aplikovat ustanovení § 38 Občanského zákoníku o neplatnosti právního úkonu učiněného osobou nemající způsobilost k právním úkonům. Neplatnost z tohoto hlediska lze posuzovat pouze do okamžiku zápisu banky do obchodního rejstříku. Pokud bude banka již zapsána v obchodním rejstříku, je nedostatek způsobilosti k právním úkonům důvodem pro vyslovení neplatnosti společnosti dle ustanovení § 68a odst. 2 písm. a) Obchodního zákoníku. Podobně lze řešit aplikaci ustanovení § 39 a § 40 Občanského zákoníku, při případech rozporu právního úkonu se zákonem a neplatnosti pro nedostatky formy právního úkonu¹⁰⁵.

Dále je třeba uvést, že ustanovení § 49 Občanského zákoníku stanovující, že účastník, který uzavře smlouvu v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek, může od smlouvy odstoupit, nelze použít. Toto vyplývá z ustanovení § 267 odst. 2 Obchodního zákoníku, jenž toto ustanovení výslovně vylučuje pro použití na vztahy upravené

¹⁰³ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 45.

¹⁰⁴ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav, a kol. *Občanský soudní řád: Komentář - 1. díl*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 971 a následující. ISBN 978-80-7400-107-9.

¹⁰⁵ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 46.

Obchodním zákoníkem, tj. na vztahy dle ustanovení § 1 odst. 1 Obchodního zákoníku¹⁰⁶.

Jak uvádí ustanovení § 4 odst. 1, věta druhá Zákona o bankách, s žádostí o bankovní licenci je třeba podat návrh stanov. Dále dle ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) Zákona o bankách je banka povinna informovat Českou národní banku o zamýšlené změně obligatorních náležitostí svých stanov. Česká národní banka při rozboru stanov bank dle výše uvedených ustanovení oproti notáři primárně neřeší otázky, které se týkají stanov jako právního úkonu, ale především otázky týkající se obsahu stanov.

¹⁰⁶ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 46.

8. Změna stanov

Na rozdíl od zakladatelské smlouvy či listiny, stanovy upravují vnitřní poměry banky po celou dobu její existence. V souvislosti s rychle se měnícími podmínkami právní úpravy, organizace a postavení obchodních společností v oblasti poskytování finančních služeb podléhají na základě různých právních skutečností stanovy banky častým změnám. Postup při změně nebo doplňování stanov je obligatorní náležitostí stanov a to v souladu s ustanovením § 173 odst. 1 písm. l) Obchodního zákoníku. Změny stanov lze rozdělit do dvou skupin.

První skupinou jsou změny povinné, tj. ty které reagují na zákony novelizující právní předpisy upravující stanovy banky, především tedy Obchodní zákoník a Zákon o bankách. Jejich provedení je nezbytné a je vynutitelnou zákonnou povinností banky. Do druhé skupiny patří změny dobrovolné, vzniklé jako projev vůle akcionářů¹⁰⁷.

Dále způsoby změny stanov lze rozdělit do čtyř skupin.

První a specifickou skupinou jsou změny stanov na základě rozhodnutí představenstva o zvýšení základního kapitálu dle ustanovení § 210 Obchodního zákoníku¹⁰⁸.

Dalším způsobem je změna stanov na základě jiné právní skutečnosti, jak uvádí ustanovení § 173 odst. 4 Obchodního zákoníku. Tento způsob změny stanov bych zde podrobněji rozebral. Dřívější problematická otázka, zda ke změně stanov musí vždy dojít rozhodnutím valné hromady, byla vyřešena novelou Obchodního zákoníku 300/200 Sb., konkrétně již uvedeným ustanovením § 173 odst. 4 Obchodního zákoníku, které stanoví, že v případě, kdy dojde ke změně stanov na základě jakékoliv jiné právní skutečnosti, je představenstvo společnosti povinno vyhotovit nové úplné znění stanov, v němž by byla tato změna zahrnuta¹⁰⁹. K tomuto bych ještě uvedl, že existuje spor ve výkladu tohoto ustanovení, zda rozhodnutí valné hromady je také touto jinou právní skutečností nebo právním úkonem, který nespadá pod výše uvedené ustanovení

¹⁰⁷ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 52.

¹⁰⁸ DVOŘÁK, Tomáš. op. cit. v pozn. 95, s. 62.

¹⁰⁹ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 77.

Obchodního zákoníku¹¹⁰. Tento názorový nesoulad však nemá pro praktické fungování akciové společnosti zásadní význam.

Právní skutečnosti na dvě skupiny. A to právní skutečnosti závislé na lidské vůli, tj. právní a protiprávní úkony a právní skutečnosti na lidské vůli nezávislé, tj. právní události a protiprávní stavy.

Třetím způsobem změny stanov je změna stanov zákonem¹¹¹.

Čtvrtým způsobem změny stanov je rozhodnutí valné hromady, pokud jej nezařadíme pod druhý způsob. U tohoto bych chtěl uvést, že panovaly výkladové nejasnosti ohledně skutečnosti, zda při rozhodnutí o určité záležitosti týkající se společnosti, jejímž důsledkem je změna obligatorní či fakultativní náležitosti stanov, je třeba přijmout rozhodnutí o této změně stanov. Již dříve uvedená novela Obchodního zákoníku č. 300/200 Sb. tuto otázku prakticky vyřešila tak, že takového rozhodnutí není třeba, jak vyplývá ze znění § 173 odst. 3 Obchodního zákoníku. Dále toto ustanovení též upravuje případy, kdy z rozhodnutí valné hromady neplyne, zda a popřípadě jakým způsobem se stanovy mění. V takovém případě pak rozhodne o změně stanov představenstvo a to v souladu s rozhodnutím valné hromady¹¹². Z rozhodnutí však musí být zjistitelné, k jaké změně stanov došlo, jinak by bylo takové rozhodnutí valné hromady neplatné pro rozpor se zákonem, neboť i zde platí ustanovení § 37 odst. 1 Občanského zákoníku o srozumitelnosti právních úkonů¹¹³.

Co se týče účinnosti rozhodnutí o změně stanov, je třeba rozlišit, zda se mění ve stanovách skutečnosti, které se zapisují do obchodního rejstříku či nikoliv. V případě, že jde o změnu stanov, jež se týká skutečností zapisovaných do obchodního rejstříku, nastávají dvě situace. Pokud jde o zápis skutečností, jejichž účinnost je podmíněna zápisem do obchodního rejstříku, nastává účinnost změny stanov až zápisem této skutečnosti do obchodního rejstříku¹¹⁴. V případě, že zápis skutečností vyplývající ze změny stanov do obchodního rejstříku má deklaratorní charakter, či změna stanov vůbec nemá vliv na zapsané údaje v obchodním rejstříku, mohou nastat tři případy. Zaprvé může účinnost změny stanov nastat okamžikem rozhodnutí valné hromady. Dále může účinnost změny stanov nastat okamžikem, který určí valná hromada

¹¹⁰ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 52.

¹¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. op. cit. v pozn. 95, s. 63.

¹¹² KRÍŽ, Radim. op. cit. v pozn. 13, s. 77.

¹¹³ DVOŘÁK, Tomáš. op. cit. v pozn. 95, s. 63.

¹¹⁴ Tzv. konstitutivní zápisy – např. zvýšení základního kapitálu.

v předmětném usnesení. Zatřetí může změna stanov nabýt účinnosti po rozhodnutí valné hromady a to okamžikem, který určí zákon¹¹⁵.

V případě, že došlo ke změně stanov na základě jiné právní skutečnosti než je rozhodnutí valné hromady, nastává účinnost změny stanov okamžikem účinnosti této právní skutečnosti. Zpětnou účinnost stanovy mít nemohou¹¹⁶.

Stanovy společnosti může valná hromada kdykoliv změnit, zrušit je však může pouze tehdy, pokud budou ke dni účinnosti zrušení starých stanov nahrazeny stanovami novými¹¹⁷.

Pro efektivní výkon bankovní dohledu Českou národní bankou je potřeba včasná informovanost České národní banky o podstatných skutečnostech důležitých pro fungování banky. Touto skutečností je zcela jednoznačně i změna stanov. Jak uvádí ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) Zákona o bankách, je banka povinna informovat Českou národní banku o zamýšlené změně stanov, která se týká náležitostí, jež musí být součástí stanov na základě požadavku Obchodního zákoníku nebo Zákona o bankách. Pokud banka o této změně neinformuje Českou národní banku, jedná se o nedostatek v činnosti banky ve smyslu ustanovení § 26 odst. 3 písm. b) Zákona o bankách¹¹⁸.

Zákonodárce při tvorbě tohoto ustanovení měl jistě na mysli, aby banka informovala Českou národní banku o změně stanov týkajících se všech obligatorních náležitostí stanov banky. Vymezení zákonů, kde jsou tyto obligatorní náležitosti stanov uvedeny, se však nejeví jako vhodné. Při doslovném výkladu tohoto ustanovení by banka neměla povinnost oznámit změny stanov týkající se jejich obligatorních náležitostí, pokud by vyplývaly z jiného zákona než Obchodního zákoníku a Zákona o bankách. S ohledem na dekodifikaci obchodního práva¹¹⁹, jež je patrna v posledních letech, by měla být patrně změněna dikce tohoto ustanovení tak, že by šlo o i náležitosti, jež jsou požadovány dalšími zákony¹²⁰.

I přes nejasnost ve znění tohoto ustanovení je třeba bankám doporučit, aby Českou národní banku informovali o změně stanov týkající se i obligatorních náležitostí

¹¹⁵ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 66.

¹¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. op. cit. v pozn. 95, s. 63.

¹¹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. op. cit. v pozn. 95, s. 64.

¹¹⁸ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 85 a následujících.

¹¹⁹ Například zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách o obchodních společnostech, ve znění pozdějších předpisů, Zákon o auditorech.

¹²⁰ jako příklad lze uvést Zákon o auditorech nový orgán nazývaný se výbor pro audit (viz kapitola 4.9.3.)

stanov vyžadovaných jinými zákony a to z důvodu transparentnosti působení takové banky.

Zákon o bankách dále v ustanovení § 16 odst. 1 uvádí případy, kdy je třeba k výše vymezeným úkonům banky získat dokonce předchozí souhlas České národní banky. Změny stanov se to týká ve dvou případech. Jak zde již bylo uvedeno, jedním z nich je ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) Zákona o bankách, upravující snížení základního kapitálu. Dalším případem je ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) Zákona o bankách. Toto ustanovení odkazuje na ustanovení § 7a odst. 1 písm. c) Zákona o bankách, v němž se uvádí, že bankovní licence zaniká dnem rozhodnutí valné hromady o tom, že banka již nebude dále vykonávat činnosti, k nimž je třeba této licence. Jak je dále uvedeno v ustanovení § 16 odst. 1 Zákona o bankách, taková rozhodnutí jsou bez předchozího souhlasu České národní banky neplatná.

Na závěr je třeba uvést, že na stanovy, jakožto základní dokument společnosti, je kladen požadavek publicity. Tomuto požadavku odpovídá povinnost dle ustanovení § 38i odst. 1 písm. a) Obchodního zákoníku uložit úplné aktuální znění stanov do sbírky listin, jež pro každou společnost vede rejstříkový soud.

Pro banky je pak, co se týče publikace stanovena dle ustanovení § 9 odst. 2 Obchodního zákoníku povinnost uložit ověřenou kopii stanov a jejich změn u České národní banky. Porušení této povinnosti je nedostatkem v činnosti banky ve smyslu ustanovení § 26 odst. 3 písm. b) Zákona o bankách a je důvodem k uplatnění sankčních opatření České národní banky dle ustanovení § 26 odst. 1 Zákona o bankách.¹²¹

8.1. Procedura změny stanov

Proceduru změny stanov lze definovat jako proces, v rámci něhož dochází k vypracování návrhu změny, jeho zpracování, schválení a případně zápisu skutečností vyplývajících ze změny stanov do obchodního rejstříku a okamžik účinnosti této změny.

U prvního bodu vyvstává otázka, kdo sestavuje prvotní návrh a poté vypracovává změnu stanov. V návaznosti na ustanovení § 191 odst. 1 Obchodního zákoníku by mělo prvotní návrh změny stanov vypracovat představenstvo banky¹²². Ale

¹²¹ BARÁK, Josef. In. cit. v pozn. 25, s. 69.

¹²² HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 67

je možné, aby v návrh vypracovali sami akcionáři banky, či dokonce aby došlo k vypracování návrhu v rámci akcionářské minority dle ustanovení § 181 a následující Obchodního zákoníku. Změnu může též připravit jediný akcionář a pak o ní rozhodnout dle ustanovení § 190 Obchodního zákoníku. Dále může návrh změny připravit zcela jistě dozorčí rada s ohledem na ustanovení § 199 odst. 1 Obchodního zákoníku, anebo výbor pro audit a to s ohledem na ustanovení § 44 odst. 4 písm. b) Zákona o auditorech a to v rámci hodnocení s navazujícími návrhy na změnu, včetně změny stanov. Na rozdíl od dozorčí rady, ale nemůže výbor pro audit navrhnout změnu stanov valné hromadě přímo ale zprostředkovaně a to buď přes představenstvo, anebo právě přes dozorčí radu.

Před předložením změny valné hromadě se jeví velmi praktické předložit návrh na změnu stanov orgánu odlišnému od navrhovatele. K tomuto konzultování je ze své podstaty určena především dozorčí rada a to dle smyslu ustanovení § 197 odst. 1 věta první Obchodního zákoníku¹²³.

Na závěr bych uvedl, že ať už je iniciátorem a prvotním tvůrcem návrhu kdokoliv, tvůrcem finálního návrhu by mělo být vždy představenstvo. K výrazu „finální“ návrh je třeba ale přistupovat s rezervou a to s ohledem na možné podávání a schvalování protinávrhů¹²⁴. Tady je však třeba uvést, že banka je povinna v případě obligatorních náležitostí stanov, jak již zde bylo uváděno, informovat Českou národní banku. Akcionáři mají povinnost dle ustanovení § 180 odst. 6 Obchodního zákoníku doručit písemné znění všech svých návrhů a protinávrhů a to minimálně pět pracovních dní před konáním valné hromady představenstvu banky a to má pak na druhé straně povinnost dle výše uvedeného ustanovení tento návrh či protinávrh akcionáře do tří dnů před konáním valné hromady uveřejnit a to se stanoviskem představenstva k takovému návrhu či protinávrhu. V případě banky se jeví jako nejvhodnější, aby při tvorbě konečného návrhu stanov, týkajícího se obligatorních náležitostí, představenstvo jednalo s hlavními akcionáři banky, aby připravený návrh změny stanov byl pro ně akceptovatelný. Takový návrh stanov by měl být zaslán České národní bance a tím je bez dalšího splněna povinnost stanovená v ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) Zákona o bankách. Banka se vyhne podezření, že se pokusila obejít tuto povinnost, pokud by

¹²³ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 68

¹²⁴ HEJDA, Jan. op. cit. v pozn. 17, s. 70

případně došlo k zásadním změnám v textu návrhu těsně před hlasováním na valné hromadě.

Poté o změně stanov rozhoduje valná hromada banky, a pokud je změna stanov v souladu s ustanoveními Obchodního zákoníku přijata dostatečnou většinou vyžadovanou Obchodním zákoníkem či zvýšenou většinou vyžadovanou stanovami, je představenstvo povinno, vypracovat nové úplné znění stanov a toto uložit do sbírky listin obchodního rejstříku a dále jej uložit u České národní banky.

Postup při doplňování a změně stanov například stanov společnosti Česká spořitelna, a.s. upravují v Článku 22 tak, že představenstvo předkládá návrh na změnu stanov k posouzení dozorcí radě a teprve poté valné hromadě. V dalším pak stanov odkazují na zákon.

Naproti tomu ustanovení § 47 stanov společnosti Komerční banka, a.s. obsahují sice poměrně podrobnou úpravu, avšak v podstatě jde o přepis zákonných ustanovení.

Závěr

V diplomové práci jsem nejprve vymezil pojem banka a to především s ohledem na její činnost. Poté jsem vymezil další klíčový pojem stanovy akciové společnosti. Zde jsem provedl hlubší úvahu o jejich právní povaze a to jak z pohledu našeho právního řádu, tak z pohledu zahraničních úprav a práva evropského. Z tohoto jednoznačně vyplynul závěr, že stanovy jsou považovány většinou za smlouvu „*sui genesis*“.

Dále jsem se zaměřil na jednotlivá ustanovení stanov banky, jež vyžaduje Obchodní zákoník, vždy s ohledem na případnou modifikaci těchto ustanovení Zákonem o bankách. Po zpracování této kapitoly lze vyslovit závěr, že téměř každá náležitost vyžadovaná Obchodním zákoníkem je nějakým způsobem pozměněna dalšími pravidly Zákona o bankách či dalších zákonů, tak i vyhláškami České národní banky.

Na to jsem plynule navázal rozbořem dalších náležitostí stanov banky vyžadovaných ustanovením § 9 Zákona o bankách. Zde jsem popsal úpravu organizace a struktury ve stanovách jedné velké a jedné menší banky. V této kapitole jsem též popsal úpravu řídicího a kontrolního systému banky v právním řádu, jelikož stanovy musí povinně obsahovat organizační zajištění řídicího a kontrolního systému. Srovnal jsem na tomto místě úpravu organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve stanovách dvou největších tuzemských bank. Tuto náležitost stanov jsem si vybral, jelikož se jedná o jednu ze specifických náležitostí stanov banky.

Dále jsem se zabýval fakultativními náležitostmi stanov, tedy jejich vymezením a též příklady ve stanovách jednotlivých bank. Po této kapitole jsem navázal souvisejícím tématem tzv. obligatorně fakultativních náležitostí stanov. V neposlední řadě jsem se také zabýval otázkou neplatnosti stanov. V poslední kapitole jsem se věnoval problematice změny stanov, otázkám způsobu jejich změny a též se pokusil popsat proceduru změny stanov včetně uvedení příkladů z úpravy ve stanovách konkrétních bank.

Při zpracování tématu jsem narazil na nedostatek literatury. Jednotlivé prameny, vyjma jednoho, totiž problematiku stanov neupravovali nikdy komplexně a tak bylo při řešení jednotlivých ustanovení nutno hledat napříč jednotlivými kapitolami. Co se týče komentářů k právním předpisům, je zcela jistě zklamáním, že poslední komentář Zákona o bankách je z roku 2003 a tedy již zastaralý, nereagující na spoustu změn v této

oblasti vyplývající nejen přímo ze vstupu České republiky do Evropské unie, ale i následné normotvorby na půdě Evropského parlamentu, Evropské rady a další orgánů Evropské unie.

Po rozboru některých ustanovení stanov tuzemských bank lze uvést několik závěrů. Prvním je závěr, že stanovy jednotlivých bank se příliš neliší. Tento závěr pochopitelně vyplývá z úpravy v Obchodním zákoníku a dalších zákonech, jež je rozsáhlá a podrobná a nenabízí takový prostor pro případnou odlišnou úpravu a i tam kde zákony alternativu nabízí, nebývá bankami z různých důvodů využita. Dále lze uvést, že pochopitelně v jednotlivých ustanoveních stanov bank nelze nalézt ustanovení výslovně odporující zákonu. Stanovy banky totiž podléhají několikeré kontrole státních orgánů. Na druhé straně je třeba uvést, že v některých případech lze nalézt prostor pro vylepšení stávajících znění stanov bank a to především z hlediska jejich struktury, přehlednosti a větší srozumitelnosti.

Při studiu a rozboru některých ustanovení jednotlivých právních předpisů jsem někdy narazil na otázky, vyplývající z možného různého výkladu jednotlivých ustanovení a které nebyly v literatuře nikde zmíněny. Některé jsem se v této práci pokusil nastínit. Dále jsem zjistil, že i přesto, že stanovy banky jsou upraveny zákony, jež jsou svým vydáním dvě desítky let staré, stále lze nacházet mezery v jednotlivých ustanoveních, které je třeba doplňovat výkladem a které zcela určitě nepřispívají právní jistotě. Na druhé straně je však třeba uvést, že jde spíše o otázky teoreticko-právní, jež ve svém důsledku nemají vliv na praktické fungování banky a s některými se vyrovnala i tuzemská judikatura. Též je třeba uvést, že velká většina pravidel, jež zajišťují bezproblémový chod bankovního sektoru v České republice, je odrazem evropských norem. Z těchto důvodů lze právní úpravu hodnotit jako dostačující a plnící svůj účel.

Seznam zkratk:

Obchodní zákoník - Zákon č. 513/1991/ Sb. Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o bankách - Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o auditorech – Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška - vyhláška České národní banky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších vyhlášek

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu - č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a pramenů:

- BAKEŠ, Milan; KARFÍKOVÁ, Marie; KOTÁB, Petr; MARKOVÁ, Hana, a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 576 s. ISBN 978-807400-801-6
- BARÁK, Josef. a kol. *Zákon o bankách: Komentář a předpisy souvisící*. Praha: Linde, 2003. 474 s. ISBN 80-7201-418-8.
- ČECH, Petr; DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana. Právní důsledky změny koncepce sídla. *Obchodněprávní revue*. 2010, 2.ročník, 4/2010, s. 100 a následující. ISSN 1213-5313.
- ČECH, Petr; ŠTENGLOVÁ, Ivana. K rozhodování jediného společníka. *Právní rádce*. 2008, 9, s. 4 a následující. ISSN 1210-4817
- ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo: Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006. 360 s. ISBN 80-7357-164-1.
- ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, 2. ročník, 8/2010, s. 226 a následující. ISSN 1213-5313.
- Česká národní banka. *Metodika - Česká národní banka* [online]. 30.5.2011 [cit. 2011-07-19]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_metodika.html>.
- DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; ČECH, Petr; KRÍŽ, Radim. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 944 s. ISBN 978-80-7179-587-2.
- DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav, a kol. *Občanský soudní řád: Komentář - 1. díl*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 2120 s. ISBN 978-80-7400-107-9
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 935 s. ISBN: 978-80-7357-430-7.
- ELIÁŠ, Karel; BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava; POKORNÁ, Jarmila, a kol. *Kurs obchodního práva: Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 653 s. ISBN 80-7179-391-4

- HAMILTON, W. R., *Corporations*. Third Edition. St. Paul: West Publishing Company, 1992. 732 s. ISBN 0-314-00741-5.
- HEJDA, Jan. *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*. Praha : Linde, 2006. 191 s. ISBN 80-7201-585-0.
- KRÁLÍČEK, Vladimír. *Zákon o auditorech: Komentář*. Wolter Kluwer: Praha, 2009. 140 s. ISBN 978-80-7357-464-2.
- PATAKYOVÁ, Mária, a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 3. Aktualizované vydanie. Praha: C.H. Beck, 2010, 1199 s. ISBN 978-80-7400-314-1
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 2. díl. 2. vydání. Praha: Linde, 1998. 572 s.
- Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci C-214/89, Powell Duffryn plc v. Wolfgang Petereit ze dne 10. března 1992.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. srpna 2003 ve věci sp. zn. 29 Odo 146/2003.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. dubna 2009 ve věci sp. zn. 29 Cdo 33276/2008.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 3. října 2007 ve věci sp. zn. 29 Cdo 1193/2007
- Stanovy společnosti Česká spořitelna, a.s.
- Stanovy společnosti Komerční banka, a.s.
- Stanovy společnosti PPF banka a.s.
- Stanovy společnosti Raiffeisenbank a.s.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš, a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010. s. 1478. ISBN 978-80-7400-354-7.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol., *Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 2720 s. ISBN 978-80-7400-108-6.